

JUBILEJ PROLETARCA BIL SIJAJNO PRAZNOVAN

Svet v intrigah v prid miru in še bolj za vojno

FINSKA POJEMA V ODPORU. — TURCIJA ŠE ZMEROM ŽOGA V IGRI ZA ZAVOJEVANJE Z RUSIJO. — ROOSEVELTOV POSEBNI POSLANIK SE POUČIL O VZROKIH SPORA V EVROPI

"Na pomlad se bodo udarili zares." To je predmet pomenkov med ljudmi po vsi Evropi. Pomlad je običajno najbolj pozdravljeni čas. Vse se ga veseli. Na deželi in v mestih ga z radostjo pričakujejo. A letos prinaša pričakovanje pomladi tudi pričakovanje strahu, da postane vojna, ki traja v Evropi od pričetka lanskega septembra, vojna zares. In vsi vedo, ako se to dogodi, da bo v vsakem oziru hujša nego ona, ki je bila užgana leta 1914.

tjevrstno armado in potrošila vsled napačnega računanja v treh mesecih vojne mnogo tisoč mladih življenj.

Resnica se vselej izve

Sovjetska propaganda je trdila, da je to vojna Anglije, Zed. držav in sploh vsega sveta proti Rusiji. Pa se je izkazalo, da se je novemu ruskemu imperiaizmu uprl ves finski narod. Podvzel je brezupen boj, kakor smo v tem listu izjavili prvi teden, v pričakovanju, da mu pride kdo na pomoč. In res je bilo nič koliko — na papirju. Tako se je finska armada, ki je vzdržena na fronti, utrudila. In ko je bila že do kraja izmučena, je poslala sovjetska vrhovna komanda proti nji svoje najboljše divizije. Bilo je nesmiselno podcenjevanje z ozirom na prve ruske neupnepe na Finsko vso rusko armado, kakor je bilo nesmiselno od male Finske, z njenimi štirimi milijoni ljudi, pričakovati čudežev.

Finska v pojemanju

Zdaj je minulo okrog leto dni, od kar je Hitler osvojil Čehoslovaško. Dosegel je ta presenetljiv uspeh brez vojne. Enako je v istem času vzel litvinski deželici mesto Memel. V drugi polovici lanskega leta se je lotil Poljske. Pogazil jo je v par tednih in si jo nato razdelil sporazumno z Rusijo. To je bil ob enem uvod v novo svetovno vojno. Kajti Sovjetska Unija, ki je bila do leta 1939 na čelu propagande proti imperialističnim osvajanjem, fašizmu in za kolektivno varnost, se je spora-zaumela s Hitlerjem. Za nadaljevanje svoje politike je sprejela njegove metode. Posledice so znane. Pridobila je prve mesece v drugi polovici lanskega leta veliko brez vojne. Na primer, polovico bivše poljske republike, dobila pod svojo zaščito tri baltiške dežele in zahtevala je slične koncesije od Finske in Turčije.

Pomoč, ki jo je dobila, je bila izdatna. Toda v municiji je pomenila veliko manj, kakor pa pomoč, ki jo je dobila v zadnjih treh mesecih od Zed. držav Sovjetska Rusija.

Kaj je z ligo narodov?

Finski je sicer obljubila "vso mogočo pomoč" liga narodov. Ampak to je bila zgolj "moralna opora", ki v vojni močnemu lahko veliko pomeni, šibkemu pa k večjemu podaljša energije. Toda je tudi v tem slučaju, Švedska in Norveška hočeta, da se Finska obrani, nočeta pa v vojno zanje. In ker nočeta oni (Nadaljevanje na 4. strani)

TEŽAK BOJ UNIJE ČASNIŠKIH DELAVCEV V CHICAGU

V Chicagu se unija časniških delavcev (American Newspaper Guild), pridružena k CIO, bori za priznanje in uveljavljanje svojih zahtev pri Hearstu že približno dve leti. Hearstova družba se je odločila rajše propasti kakor priznati omenjeno unijo. V Chicagu je izdajala dva dnevnika. Jutrajšnega je morala vsled izgub, ki so nastale v glavnem radi stavke, ukiniti. Izdaja sedaj samo še večerni dnevnik in nedeljski list. Toda stavarji vztrajajo v svojem boju tudi pri tem. Hearst je priznal v naporih za strtje unije časniških delavcev unijo tiskarjev in si dobil pomoč čikaške delavske federacije (AFL).

Ker je unija vsled dolgotrajne stavke — trajala že blizu dve leti — gmotno izčrpana, je ta obsodba zanj težak udarec. Ampak Hearstovega dnevnika, ako delavstvo hoče, ne bo rešil noben sodnik.

HRVATJE V NEVARNI IGRI S SVOJO USODO

Hrvatska je lani po dolgih bojih izvojevala avtonomijo. Postala je država in državi. Dobila je svojo vlado, ki ima ves notranji ustroj, trgovino, šolstvo itd., pod svojo upravo. Hrvatska seljaška stranka, ki ji načeljuje dr. Ante Pavelić. Živi v prostovoljnem pregnanstvu v Italiji. V Jugoslaviji bi ga čakala smrt, ker je obdolžen planiranja atentata na kralja Aleksandra, ki je bil umorjen v Franciji. Mussolini ga ni hotel izročiti jugoslovanskim, ne francoskim oblastim. Tega bi tudi ne mogel, ker je Pavelićev "ustaško" gibanje financirala Italija.

SVETOVNI BANKIR ZATONJUJE

V prejšnji svetovni vojni in še leta pozneje je ime John Pierpont Morgan pomenilo toliko kakor denar. Zakoni, ki jih je sprejel kongres pod Rooseveltovim pritiskom, ne le pod njegovim ampak pod pritiskom krize, pa so Morganovi mednarodni bančni pristrigali peroti. J. P. Morgan je bil mogočen ameriški privatni banke. Ker je bil privatni, vlada ni imela pravice posegati v njegove bančne račune in jih pregledovati. On je bil eden izmed glavnih vzrokov, radi katerih je bila ta dežela, potisnjena v takratni vojni metel. Po novih postavah pa se je moral tudi Morgan odreči staremu mogočnemu vplivu. Svojo banko je reorganiziral, ali pa bi moral prenehati z njo. Toda miru in drugim ljudskim koristim je še zmerom nevarna. Na sliki z leve na desno so člani Morganove bančne družbe Thomas W. Lamont, George Whitney in J. P. Morgan. Njihovo privatno bančno podjetje je bilo skoki dolgo vrsto let največje na svetu. Zdaj je reorganizirano in je prišlo pod državno kontrolo. Posluje v New Yorku.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Tovarna makaronov v Chicagu, ki jo obratujeta Fred Steve in Joseph Matalone, upošljuje 185 delavcev. Zakon o mezdah in delovnih urah določa, da je minimum 25c na uro. Zdaj je že več. In da se mora plačati za nadure tudi večjo mezdno. Omenjena pa sta večina delavcev izrabljala toliko, da niso zaslužili niti po 25c na uro. Za nadčas jim nista plačevala. Na pomoč jim je prišla postava. Zvezni sodnik John P. Barnes je izkoristil obsojil in ju primoral plačati njunim delavcem na prikrašani mezdji \$5.000. Ni čudno, ker se delodajalci toliko ustijo proti "krivičnim" zakonom!

Delavstvo v Angliji podpira sedanjo vojno. Vsaj tako sklepajo iz volitev za poslanca v striktno proletarskem okraju v predmestju Londona. Prejšnji član delavske stranke — je umrl. Vršile so se nadomestne volitve. Delavska stranka je nominirala svojega kandidata na podlagi stališča, da je treba vojno za uničenje hitlerizma nadaljevati do zaželjenega zaključka. Komunisti so nominirali svojega kandidata na te-

Finska dobi v Zed. državah \$20.000.000 posojila v blagu, ki pa ne sme biti v nobenem oziru "municipijsko blago". Na drugi strani je Rusija, proti kateri je naperjeno to posojilo, nakupila v Zed. državah decembra, januarja in februarja za nad 30 milijonov dolarjev striktno municipijskega blaga zase in za Nemčijo. Business is business.

Delavstvo v Italiji so bili s 1. marcem ob službo vsi Zidje, ki so po poklicu zdravniki, dentisti, odvetniki, kemičarji, drugisti itd., itd. Torej so do kraja zavrženi, kakor pod Hitlerjem.

Deset tisoč ljudi se je teplo za 250 služb. Razpisala jih je Brewster Aeronautical kompanija na vzletišču Newark pri New Yorku. Na določeni dan

Delavstvo v Italiji so bili s 1. marcem ob službo vsi Zidje, ki so po poklicu zdravniki, dentisti, odvetniki, kemičarji, drugisti itd., itd. Torej so do kraja zavrženi, kakor pod Hitlerjem.

Oholost Nemcev v Jugoslaviji

Iz poročil, ki prihajajo iz raznih virov iz Jugoslavije in od drugod iz Evrope o nadaljnjih aktivnostih pristašev Hitlerjevega "življenskega prostora" je razvidno, da je nemški nacionalistični pritisk zdaj najjačiji na Slovenijo. Jugoslavija uradno trdi, da je v vsi Sloveniji samo 40.000 Nemcev. Trctji rajh pravi, da je to število veliko premajhno. V posredni nevarnosti je Maribor, vse spodnje Štajersko in sploh vsa Slovenija. Dasi je Hitler knezu Pavletu obljubil spoštovati jugoslovanske meje, se hitlerjevci v Sloveniji ne drže njegovega zagotovila in rujejo kolikor morejo. Oblast v Ljubljani se je vsled teh mučnih okoličin končno le odločila pograbit nekaj nacijej, ki zahtevajo Hitlerja, in jih potisnila v ječo. Zaradi njih so nastala med vlado v Beogradu in Berlinu diplomatska "pogajanja". Težava za Jugoslavijo je, da ima Nemčija istočasno na svoji strani tudi nacionalistične Hrvate (one, ki se nazivajo za "ustaše"). Glej spodnji članek v tej številki.)

Slavje 35-letnice Proletarca v Detroitu

Klub št. 114 JSZ v Detroitu je sklenil prirediti slavje 35-letnice Proletarca v soboto 4. maja. Govornik bo bodisi upravnik Proletarca Chas. Pogorelec ali pa urednik Fr. Zaitz.

Norman Thomas bo govoril v Chicagu 18. marca

V ponedeljek 18. marca bo sta govorila v Medical and Dental Arts Bldg., 185 No. Wabash Ave. pod avspicijjo kongresa Keep America Out of War, Norman Thomas in predavateljica ter znana boriteljica za osvoboditev Indije, madama Kamaladevi. Vstopnina bo 40c in za dijake 25c. Shod se prične ob 7:45 zvečer.

Finski relif

V akciji za pomoč Fincem z živili, zdravili in obleko sodeluje 25 velikih ameriških unijskih zvez (international unions), med njimi tudi AFL. Pomoč so odklonile le unije, v katerih prevladuje na vodstvu komunistični vpliv, kateri mora sedaj podpirati osište Moskva-Berlin.

Resnica

Ako se bi delavci tako vneto borili proti izkoriščanju kakor se drug proti drugemu, ne bi bilo več krize.

Ves spored slavja bil v vsakem oziru dobro skončan

ETBIN KRISTAN, MAYNARD C. KRUEGER, PEVCI IN PEVKE TER ZBORNA RECITACIJA OBOGATELI SPORED. — OBILO POSETNIKOV TUDI IZ DRUGIH KRAJEV

Med prvimi, ki je prišel v nedeljo 3. marca na Proletarčevu slavje 35-letnice, je bil John Goršek starejši iz Springfielda. Prišel je v družbi članov orkestra, ki ga vodi njegov sin John.

Petje sester Jugg
Ko je končal, so za spremembo po resnem govoru zapele nekaj pesmi sestre Mary, Ernestine in Lucille Jugg. Nekaj slovenskih in par angleških. Spremljal jih je na klavirju Frank Kubina. To je bil njihni prvi skupni nastop med Slovenci v Chicagu. Toda ne zadnji. Že s svojo prvo pesmijo so se vsem prikupile. Res so napravile v petju in s svojim nastopom dober vtis.

Mnogo pionirjev

John Goršek ni bil edini izmed pionirjev na tem slavju. Prišli so tudi mnogi drugi. Ne samo Slovenci, nego tudi Hrvatji in Srbi. In kajpada tudi ameriški sodrugi.

Se več petja

V drugem delu sporeda je nastopila sopranistka Louise Kelemenic iz Garyja, Ind. Njena spremljevalka je bila Natalija Lematz. Dasi je nastopila med našo avdienco v Chicagu že enkrat prej, je pela ob tej priliki tako navdušeno, da je očarala ne le avdienco nego tudi sebe. Pela je slovenske narodne in par pesmi v angleščini.

Etbin Kristan o položaju

Prvi govornik na tem slavju je bil Etbin Kristan. Ako kdo razume težave delavskega lista, kakršen je Proletarec, te da je to on. Bil je sedem let urednik Proletarca, pred tem od mladega aktivnega ali pa bil urednik delavskih listov v starem kraju, in sedaj urejuje Cankarjevega Glasnika, ki ga z njim vred vzdržuje na površju mala skupina enako idealističnih ljudi.

Krueger govoril

Ko je skončala Kelemenicova s petjem, je sledil drugi govornik. Prvi je bil, kot že omenjeno, Etbin Kristan, drugi pa Maynard C. Krueger. Pripravljali odbor mu je sporočil, da se naj omeji na pol ure časa. Govoril je nad eno uro. Krueger, izboren poznavalec razmer, profesor politične ekonomije, aktiven socialist, član glavnega odbora soc. stranke, je v uvodu pozdravil Proletarca in nato nadaljeval o položaju.

Etbin Kristan je na tem slavju govoril o Proletarcu in še več pa o razmerah, ki ne obetajo delavstvu ničesar dobrega, ako se pravočasno ne zave, kje mu je prostor v politiki. Etbin, dasi že preko 70 let, je orator kakor je bil. In mislec. S svojimi izjavami je napravil na navzoče velik vtis, pač kakor to zna le Etbin Kristan.

Zadnji govornik

Ko je Frank Zaitz, ki je vodil spored, oznanil, da bo predstavljal še enega govornika, so (Nadaljevanje na 3. strani.)

Majski Glas zdaj glavno delo pred nami

Se nekaj tednov imamo časa, da uspešno izvršimo delo, ki nam ga nalaga letošnji MAJSKI GLAS.

Naš namen je, da izide v sredi aprila. To pomeni, da mora biti delo zanj, kar se so-trudnikov in nabiralcev oglosov tiče, dokončano do konca prvega tedna v aprilu. Na ta način bo upravnštvo in uredništvo še utegnulo ostalo delo pravočasno dokončati.

Majski Glas bo letos posvečen, kot že veste, 35-letnici Proletarca. Oglasite se vanj. Ako bo le prostor, bo priobčeno.

Brez oglosov ga ne bi mogli izdati. Pridobite mu jih.

Enako lahko pomagate h kritju stroškov s pozdravnimi oglosi.

Revija, kakor je Majski Glas, zasluži, da gre med ljudstvo. Kako?

S pomočjo nas vseh na ta način, da ji dobimo naročil med posamezniki, v društvih in v klubih.

Torej še par tednov! Poskusimo v tem delu nadkriti v primeri s prejšnjimi uspehi samega sebe s tem, da bo Majski Glas dobil največjo cirkulacijo, naveč oglosov, največ podpore in najboljše vsebino izmed vseh, kar smo jih še izdali dosedaj.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi kopirali in oglašaji morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za preobčutev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zalts
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Priznali nevednost

Stirindeset demokratskih in republikanskih kongresnikov se je v sedanjem zasedanju kongresa združilo v skupino za studiranje vprašanja, čemu v taki državi, kakor je naša, deset milijonov delavcev in delavk ne more dobiti zaposlitve. Ko so prišli na svojo prvo razpravo, so drug za drugim priznali, da ne vedo, kje in kakšni so vzroki brezposelnosti tolikšne mase za delo sposobnih, za delo voljnih ljudi. Torej morajo stvar predstaviti.

Tako je poročala časniška agencija Associated Press v depeši z dne 27. februarja.

Najbrže so gospodje poslanci to priznali le med seboj, ne vedoč, da bo njihova nevednost oglašana v javnosti. A imeli so pogum vsaj na ožjem sestanku drug drugemu zaupati, da o problemu brezposelnosti ničesar ne razumejo. Ker smo v volilnem letu, bi se poslanci o tem radi nekoliko poučili. Kajti če hočejo ostati v službah, morajo letos na shode in se tepsti s tekmeči za svoje pozicije. Tekmeči, ki služb še nimajo, bodo kongresnikom, ki službe že imajo, očitali to in ono. Na primer, da niso storili ničesar za milijone mladih zdravih ljudi, ki iščejo delo, a ga nikjer ne morejo iztakniti.

Kako naj jim kongresniki, ki se potegujejo za ponovno izvolitev, odgovarjajo, da pobijejo v argumentih tekmece za službe tako zelo, da jim bodo verjeli tudi volilci, ki so brez zasluzka? Ker je teh deset milijonov, se v volilnih kampanjah z njimi ni šaliti!

Ampak se vendarle šalijo.

Ze to, da med seboj priznajo svojo nevednost o tem danes najvažnejšem socialnem vprašanju, jih onemogoča, da bi se mogli inernovati za zastopnike ljudstva. Ampak v politični neorganiziranosti ameriškega ljudstva je v vsaki volilni kampanji vsakemu, ki ima denar in vpliv, dana priložnost uspešno varati tiste, ki mečejo svoje glasovnice v volilne skrinje.

Tudi če bi vsi kongresniki in senatorji priznali, da ne vedo, kako rešiti milijone nezaposlenih in njihne družine iz sedanjih razmer, bi jih v volilni kampanji vseeno lahko preottili s ponavljanjem starih obljub in brezposelnosti bi volili zanje kakor to počno od volitev do volitev.

A nekega dne se to le zaobrne. Vsaj 44 kongresnikov se boji te nevarnosti in se pripravljajo na obrambo, da ji bodo kos. Varati nameravajo na nove načine, ki pa so stari kot oni sami in še starejši. Kajti ker so za ohranitev sistema kakršen je, je naravno, da morajo v njemu ostati tudi vzroki brezposelnosti, o kateri pravijo, da ne vedo, čemu je tu.

Kričavi naslovi o Finski

Dva in pol meseca je bila ruska armada v svoji invaziji na Finsko na slabšem koncu vrvi. Dnevni tisk je to kričavo označeval. Ljudem, katerim ni bilo všeč, ker se Finci niso pustili potlačiti že takoj prvi teden, so se vsled tega silovito zgražali nad Finci in še bolj nad dnevniki, ki so jim pomagali pobijati ruske divizije, zbijati na tla ruske aeroplane in razbijati tanke. Vse sicer ni bilo res, a dejstvo je vendarle, da so Rusi napredovali le prvi teden vojne, ki so jo pričeli nenapovdano proti Finski 30. novembra, potem pa so morali obstati, ker je bil odpor finskih čet premočan.

Rusko vrhovno poveljstvo je vsled tega svoj napadalni načrt preuredilo, v tem času pa pritiskalo na Fince toliko, da so se utrudili, dočim ima Rusija človeškega materiala v izobilju, da lahko nadomešča svoje utrjene ali zbite čete z novimi.

V začetku februarja je ruska armada začela spet napredovati. In ameriški kapitalistični tisk je sovjetske zmage označeval prav tako z velikimi naslovi kakor prej finske. Ako bi bili Finci in njihovi prijatelji v Ameriki nespametni, bi se morali zdaj oni zgražati, kakor so se prej pristasi sovjetske invazije. A dnevniki, pristranski in zavajalni kot so, ne nekaj nepristranosti v poročevanju vendar pokazali, ne pa komunistični listi, ki se ne ozirajo na resnico v nobenem slučaju.

Halucinacije

Dnevnik Tribune v Chicagu, ki se hvali, da ima nad milijon cirkulacije na dan, lastuje bogataš Robert R. McCormick. On potuje po deželi in na shodih višje družbe ter patriotičnih organizacij pripoveduje, da je vladala to deželo zadnjih sedem let "rdeča zveza", to je, Roosevelt v imenu new deala in Browderja v imenu boljševiške Rusije. Pomagal je njima v rdeči zvezi "car" CIO John L. Lewis.

Očividno mučijo lastnika Tribune blodne sanje. Kajti ako se boji komunizma, lahko spi brez skrbi. Tako "rdeča zveza" ga ne bo nikoli uvedla. Sicer pa je bila jan. t. j. že razbita ker sta se Lewis in Browder odstranila iz nje, Roosevelt pa je loviti ribe v južna morja.

Vsak general in vsak vladar trdi, da je Bog z njegovo armado. Ampak v resnici je zmerom z ono, ki je močnejša. Tako je bilo že davno.

TRAGIČNO OPRAVILO "ZA DOMOVINO"

V Nemčiji dela v industriji spet stotisoče žensk, da si jih je Hitler po sprejemu vlade pogljal domov v kuhinjo, na kmetije in k moznim vrstiti "nasturno dolžnost". Zdjaj se nadomestile moške v municijski industriji. Enako tudi v Franciji in v Angliji, kjer žensk nikoli niso silili k takim poslom. A ni druge pomoči. Na gornji sliki so angleška dekleta pri izdelovanju ubijalnih naprav za angleško ornamo. Enako zaposlene so Nemke. In tako ta dekleta pomagajo na obeh straneh fronte — če jim je ljubo ali ne — pobijati ljudi, ki so jim dragi. Taka je vojna.

FRANK CESEN: SEM IN TJA

Najnovejša znanstvena pridobitev med Slovenci v Clevelandu je — narodni muzej. Stvar je šele v začetnem štadiju, toda obeta postati zelo zanimiva. Ko sem zadnjič nesel nekaj svoje "brkljarije" E. Gorshetu, ki je začasnii upravitelj muzeja, mi je s ponosom razkazal mnogo zanimivih predmetov, ki bodo razstavljeni v muzeju, v prostorih SND na St. Clair Ave. Dosedanja zbirka sestoji povečini iz raznih zgodovinskih literarnih spisov, slik, starih časnikov, programov kulturnih društev itd. Najzanimivejša je pa seveda zbirka znane starinoslovca Matije Pogorela. V njej je nakopičen dragocen material, ki se nanasa na naše prve naseljence v Ameriki.

Gorshe mi je rekel, da je bilo iz drugih krajev dosedaj še zelo malo odziva, dasi ima vsaka slovenska naselbina svojo zgodovino in tradicije. Zato je očitno, da vodilni rojaki po naselbinah podcenjujejo idejo narodnega muzeja, ali so pa brezbržni. Mnogi tudi mogoče mislijo, da se ne izplača pošiljati vsake malenkosti v muzej — toda je baš obratno. Muzej bo hvaležno sprejel vsako zgodovinsko stvar, ki se nanasa na naše naseljence. Med zanimivosti spadajo: ustanovni zapiski raznih društev, društvene slike, društvene uniforme, regalice, zastave, slike s konvencij, slike iz raznih slavnosti, slike kulturnih priredb, ki so obesene po naših dvoranah, slike narodnih domov, slike s piknikov, programi raznih priredb itd. Dalje podatki in slike o raznih bivših in sedanjih slovenskih industrijskih podjetjih, zanimiva dela raznih naših strokovnjakov, kot tudi samokov itd.

Poleg fantastičnih idej za doseg cilja imajo pa fantje dober namen. Produkcija in distribucija naj bi bila le za ljudske potrebe. Nadomestitev denarja z živežnimi kartami. Povrstne življenjske udobnosti za vse, tudi za lenuhe, z izjemo, da bi lenuhe primorali ležati v postelji, dokler bi se prostovoljno ne povrnil na delo. Dalje imajo v načrtu demokratično formo vlade. Program torej zveni socialistično, dasi ne marajo nikakih kompromisov s socialisti niti s komunisti, ker ne verujejo v "politiko". S tehnikracijo se peča v Clevelandu tudi že nekaj Slovencev, kar je vsekakor v kvar resnemu delavskemu gibanju. Upati je, da bodo v doglednem času spoznali svojo zmoto in se pridružili pravi delavski stranki, ker v bistvu so itak proti današnjemu družabnemu redu.

Komunistični Napreji se je torej presečil v Cleveland. Njegov selitev so pozdravili z banketom v Slov. del. domu, kar nikakor ne pristaja jetičnemu bolniku. Mogoče mu bodo v Clevelandu podaljšali življenjske umetne potome za par mesecev — mogoče! ker končno se tudi v Clevelandu najdejo ljudje, ki ne verjamejo v večno tiransko Stalinovo diktaturo in v Hitlerjevo partnerstvo. Čuje se, da so se v vodstvo Napreja urinile mlajše moči, to je tisti, ki so dospeli v Ameriko šele po vojni in ki imajo prav toliko pojma o naših prešlih delavskih bojov kot zajec o vrtnarstvu. Glede Stalinove taktike se niti, ali se vsaj skušajo urediti.

Delavska politika je postala v poslednjih letih precej zamotana zadeva. Poleg socialistov in komunistov smo dobili še tehokrate, ki se ob potu svoje obraza trudijo zainteresirati javnost za svojo zmešano filozofijo. Njih program je čisto enostaven. Maso smatrajo za navadno čredo, s katero se ne izplača ukvarjati — obratno pa koncentrirajo vse sile za državniško vzgojo intelektualcev in tehnikov. Ti možje bodo že leta 1942, ha, ha, ha, prevzeli vlado iz rok kapitalistov in jo "ronali" v korist ljudstva. Pri tem ne bo seveda nobene opozicije. Kaj še! In tudi v volitve ne verjamejo. Če se bo narod, nahujskan po kapitalističnih pričel puntati, se mu bodo kar enostavno pridružili in ga peljali v svoj paradiz. Da, tudi armada, mornarica in policija se jim mora pridružiti... Kako priprosto! Kaj ne? Ko se bomo nekega lepega jutra 1942 zbudili, bomo imeli že delavsko vlado. V belo hišo bodo prišli tehnikratje in zavzeli svoja mesta. Člani kapitalistične vlade jim bodo lepo v roke segli, pobrali svoje klobuke in frakte ter odšli k svojim ženicam. Isto bo napravil Henry Ford v Detroitu in J. P. Morgan v New Yorku.

Poleg fantastičnih idej za doseg cilja imajo pa fantje dober namen. Produkcija in distribucija naj bi bila le za ljudske potrebe. Nadomestitev denarja z živežnimi kartami. Povrstne življenjske udobnosti za vse, tudi za lenuhe, z izjemo, da bi lenuhe primorali ležati v postelji, dokler bi se prostovoljno ne povrnil na delo. Dalje imajo v načrtu demokratično formo vlade. Program torej zveni socialistično, dasi ne marajo nikakih kompromisov s socialisti niti s komunisti, ker ne verujejo v "politiko". S tehnikracijo se peča v Clevelandu tudi že nekaj Slovencev, kar je vsekakor v kvar resnemu delavskemu gibanju. Upati je, da bodo v doglednem času spoznali svojo zmoto in se pridružili pravi delavski stranki, ker v bistvu so itak proti današnjemu družabnemu redu.

Komunistični Napreji se je torej presečil v Cleveland. Njegov selitev so pozdravili z banketom v Slov. del. domu, kar nikakor ne pristaja jetičnemu bolniku. Mogoče mu bodo v Clevelandu podaljšali življenjske umetne potome za par mesecev — mogoče! ker končno se tudi v Clevelandu najdejo ljudje, ki ne verjamejo v večno tiransko Stalinovo diktaturo in v Hitlerjevo partnerstvo. Čuje se, da so se v vodstvo Napreja urinile mlajše moči, to je tisti, ki so dospeli v Ameriko šele po vojni in ki imajo prav toliko pojma o naših prešlih delavskih bojov kot zajec o vrtnarstvu. Glede Stalinove taktike se niti, ali se vsaj skušajo urediti.

Nikoli ne smemo pozabiti, da so vladarji današnje Rusije surovi, a krvo omadeževani kriminalci; da so prvi izmeček človeštva, ki so — podpirani po okolišinah tragične ure —

mnenja med ljudmi močno križajo. Ogromna večina, ki je še pred dvema leti simpatizirala z rusko vlado, ji je danes nasprotna. Nekateri odobravajo invazijo v Finsko iz razloga, ker smatrajo za potrebo utrditev meje Sovjetske Rusije. Drugi trdijo, da je to samo bav-bav in propaganda ruskega medveda. Zaveznitva s Hitlerjem ne odobrava nihče drugi kot pristasi lista Napreji, ki se slepo pokorijo vsem zaključkom iz Moskve. Dalje imamo slovanofije, ki odobravajo Stalinovo početje iz slovenskega stališča, brez pomisleka, da je neslovanski Stalin eno in slovanski ruski narod drugo. Socialisti se držimo demokratičnih smernic — ne buržvaznih, kot ameriški komunisti, ki so pred dvema leti drli čez drn in strn za Rooseveltom in Murphyjem in danes pa oba preklinjajo. Socialisti smo prepričani, da ni več daleč čas, ko bo zdrav ruski narod strmoglavil diktaturo in vpeljal social-demokratični režim; ne Kerenskyjevega tipa, temveč strogo marksističnega.

V Proletarec št. 1693 vprašuje urednik: Kje so hibe v našem delu za napredek? No, teh hib je precej in kdor se zanima zanje, jih lahko vidi. Glavna hiba je razcepljenost delavstva in zastoj naseljevanja. Ko smo pred leti gradili jugoslovska socialistična zvezo, smo bili še mladi, navdušeni in brez konkurence. Članstvo smo po večini rekrutirali iz novodošlih naseljenecv, ki so bili prvovrstni material za naš pokret. Mnogi izmed teh so zavzeli vodilna mesta v društvih SNPJ, SSPZ in JSKK. Kdor je pošten, ta mora priznati, da je v prvi vrsti zasluža teh ljudi, da imamo danes takozvano napredno javnost med nami. Minula so leta, ki so pritisnili tudi našim pionirjem svoj pečat. Prišla je ruska revolucija, ki je povzročila razkol v naših vrstah. Poleg tega so ustavili naseljevanje in naših dragocenih rekrutov je bilo konec. Od tedaj naprej naš pokret ne živi več, temveč le životari. Najboljši naši politični delavci begajo eden za drugim v grob. Nadomestila zanje ni nikjer. Naša mladina je vse drugo prej kot delavsko-zavedna. Kar je še ostalo od nekdanje razmeroma močne armade naših agitatorjev, so postali utrujeni ali pa so "naprednjaki za pečjo". Mnogi so vsled večnih aktivnosti zanemarili svoj lastni položaj in bodočnost. Kdo jim more torej zametiti njih pasivnost! Storili so svojo dolžnost kot junaki in danes uživajo svoj zasluženi počitek.

Na drugi strani so se pa urinavodilna mesta pri družbih SNPJ naprejevali ali pa od njih napumpane marionete. Sicer imajo tudi naprejevalci težko stališče, toda so mojstri v strategiji. Razmeram se znajo prilagoditi kot berač mrazu. Poleg tega so skrajno marljivi in požrtvovalni. Ker naši simpatičarji ne zahajajo več redno na seje, nimajo skoro nobene opozicije. Korespondenca JSZ in deloma Prosvetne matiče romā navadno v kož, dočim se na komunistično in sopotniško literaturo polaga več važnosti. Kadar vidijo, da ne bo opozicije, se spravijo nad Prosveto, Moleka in Gardna. Govorijo o napadnih na članstvo, o cenzuri itd. Navlno članstvo, ki uradne številke Prosvete še pogleda ne, jim sede na limanice kot muha na med. Kritizira se desno in levo, vmes se pa povečujejo razni Naprejevi stranski produkti kot Slovenski dan itd. Poleg naprejevecev imamo seveda tudi opravka s klerikalci, ki pa še davno niso tako predrzni, kot prej omenjeni. Klerikalci, kolikor jih je v SNPJ, se po večini ne brigajo za njeve smernice in zato tudi ne zahajajo na seje. Svoje verske dolžnosti izpolnjujejo avtomatično, "ker jih je tako mati učila". Njih mladina je pa v bistvu taka kot napredna. Glavni življenjski smoter ji je: zabava, ples in sport.

To so le nekatere hibe v našem delu za napredek in če ima kdo zdravilo za odpravo teh hib, mu kupim debelo cigaro. Proti razmeram se je težko boriti, vendar je pa dobro, da se o stvari razpravlja. Jaz sem osebo še vedno optimist. V bodočnosti vidim krepko delavsko stranko z napol socialističnim programom, ki se bo stopnjevale razvil v marksističnega. Hrbtenica te stranke bo mogočna delavska unija, ki bo do tedaj temeljito pometla z raznimi Greeni in Lewisi. Do tedaj pa skušajmo obdržati naše delavsko politično ogrodje tako kot je, brez primesi raznih "padarjev", ki ne vedo kaj hočejo!

Na drugi strani so se pa urinavodilna mesta pri družbih SNPJ naprejevali ali pa od njih napumpane marionete. Sicer imajo tudi naprejevalci težko stališče, toda so mojstri v strategiji. Razmeram se znajo prilagoditi kot berač mrazu. Poleg tega so skrajno marljivi in požrtvovalni. Ker naši simpatičarji ne zahajajo več redno na seje, nimajo skoro nobene opozicije. Korespondenca JSZ in deloma Prosvetne matiče romā navadno v kož, dočim se na komunistično in sopotniško literaturo polaga več važnosti. Kadar vidijo, da ne bo opozicije, se spravijo nad Prosveto, Moleka in Gardna. Govorijo o napadnih na članstvo, o cenzuri itd. Navlno članstvo, ki uradne številke Prosvete še pogleda ne, jim sede na limanice kot muha na med. Kritizira se desno in levo, vmes se pa povečujejo razni Naprejevi stranski produkti kot Slovenski dan itd. Poleg naprejevecev imamo seveda tudi opravka s klerikalci, ki pa še davno niso tako predrzni, kot prej omenjeni. Klerikalci, kolikor jih je v SNPJ, se po večini ne brigajo za njeve smernice in zato tudi ne zahajajo na seje. Svoje verske dolžnosti izpolnjujejo avtomatično, "ker jih je tako mati učila". Njih mladina je pa v bistvu taka kot napredna. Glavni življenjski smoter ji je: zabava, ples in sport.

To so le nekatere hibe v našem delu za napredek in če ima kdo zdravilo za odpravo teh hib, mu kupim debelo cigaro. Proti razmeram se je težko boriti, vendar je pa dobro, da se o stvari razpravlja. Jaz sem osebo še vedno optimist. V bodočnosti vidim krepko delavsko stranko z napol socialističnim programom, ki se bo stopnjevale razvil v marksističnega. Hrbtenica te stranke bo mogočna delavska unija, ki bo do tedaj temeljito pometla z raznimi Greeni in Lewisi. Do tedaj pa skušajmo obdržati naše delavsko politično ogrodje tako kot je, brez primesi raznih "padarjev", ki ne vedo kaj hočejo!

Marsikje se je že dogodilo, da ko je sovjetska vlada zahtevala od svojih ljudi v inozemstvu, naj se povrnejo, so to odklonili, ako so le mogli ostati v tuji deželi. Nedavno so poročali, da sta nemška in ruska vlada pozvali svoje ljudi v Turčiji, predvsem razne tehnike, domov. Nemci so se radevolje vrnilo, a 40 ruskih inženirjev in drugih veščakov se je uprilo.

HITLERJEVA SODBA O SOVJETSKI RUSIJI NI BILA PRIJATELJSKA

Zgodovinsko dejstvo je, da je bilo Hitlerjevo gibanje marksizmu smrtno sovražno. Zgodovinsko dejstvo je tudi, da je v Nemčiji pokončal socialiste in komuniste čim je prišel na oblast. Na vsakem shodu je Hitler klical nemško buržvazijo, nemško patriotično ljudstvo v borbo proti "židovskemu marksizmu" in "ruskemu barbarizmu". Nemški kapitalisti, med njimi eden, kateremu je Hitler januarja t. l. zaplenil imovino, so mu financirali protimarksistično borbo.

Znano je še, kako je Hitler s svojimi pajdaši sklenil uničiti komuniste z znanim procesom radi požiga palače nemškega državnega zbora. Znano je, da je bil določen za smrtno kazen tudi G. Dimitrov, ki pa se je nevarnosti otel s pomočjo liberalcev po svetu, ki so napravili na Hitlerjevo justico mogočen pritisk Dimitrovu v prid. Po obravnavi je šel v Rusijo, kjer je postal tajnik kominterne in nadaljeval borbo zoper Hitlerja. A že meseca junija lanske leto je moral z njo utihniti.

Vsakdo v Nemčiji je moral po prihodu nacijev v vlado čitati Hitlerjevo knjigo "Mein Kampf", ki je nacijsko "sveto pismo". V njemu piše Hitler o Rusiji tudi tole:

Cankarjeva ustanova gostuje v Strabanu, Pa. Cleveland, O. — V nedeljo 17. marca bo v dvorani društva Postojnska jama št. 138 SNPJ v Strabanu, Pa., velika kulturna prireditev Cankarjeve ustanove iz Clevelanda. Program bo izredno bogat. Uprizorjena bo komedija "Eden se mora oženiti", katera bo nudila veliko smeha. V nji nastopita dva profesorja, ki živita nad 30 let v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorjevo nečakinjo z namenom, da se seznanji v miru pri svojih knjigah in gospodinji jima teta. Oče je v svojem testametu ukazal, da se mora vsaj eden sinov oženiti. Teta se je naveličala gospodinjstva in zahteva, da se eden takoj oženi — gre in vzame na stanovanje profesorje

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

One dni se je v Bohinju vreme jako menjalo. Bila je tam že jesen. Kmetje so gonili svojo živino z visokih planin v nižje kraje. Na vsakem izletu je nas kje namočilo. A je zopet posijalo sonce. Nedaleč stran pa je kak oblak spet spustil ploho. Zdad tu, zdad tam.

"Letos je bilo veliko moče," je nam rekel voznik; ki je poganjal par utrujenih konj iz Ukance proti Bohinjski Bistrici. Do nje je imel še daleč. Njegov voz je bil poln drevesnih debel. Mi trije smo vedrili ob poti pod gostimi smrekami. "Prehladili se boste," mi je rekla Angelina mati. "Ne! Sem vajen! Pa čeprav!" je kljuboval odvrnil voznik, ki je korakal peš ob konjih. Obleka na njemu je bila kot da jo bi potegnili iz škafa. A je mirno, kot v najlepšem vremenu, fural dalje.

Ker dež ni hotel jenjati, do Zlatoroga pa smo imeli še milo hoda, smo mi trije sklenili, da ne velja čakati v mraku. Mimo je privozil prazen taksi, a sofer nas ni videl. Radi ovinka smo ga uzrli ko je bilo že prepozno. Vpili smo za njim, a vsled sumečega dežja, ki je padal po kamenju, jezeru in drevju nas ni mogel čuti.

Mokri, kakor tisti voznik, smo prišli v hotel.

Zeleli smo toplote. Preoblekli smo se in se vrnili v veliko sobo, v kateri se šopiri lepa, izredno velika lončena kmečka peč. Pravijo, da je slična samo pri Figovcu v Ljubljani. Angela je položila roko manj in jo tako odmaknila. "Mrzla je," je nam omenila.

Prišla je uradnica in nas kar tako iz navade vprašala, če je nas "namočilo". Namesto odgovora smo jo vprašali, čemu jim je peč, ako ne mislijo kuriti v nji. Tako velika, mikavna peč, da bi človek kar težal na njo, ako bi bila topla!

Uradnica se je zavijala v volnen jopič in rekla, da začno v nji kuriti pravzaprav šele v zimski sezoni. Na primer, kadar pridejo smučarji.

"Saj je lesa polno v gozdih! Prav blizu ga imate," je ugovarjala Angela.

"Da, ampak je last verskega zaklada. Veste, les je pri nas drag. Pa tudi v navadi ni, da bi kurili tako zgodaj. Saj še ni mrzla!"

Spomnil sem se letovišč v severni Minnesoti, v coloradskih in drugih hribov po ameriškem zapadu, v Yellowstone itd. Pa sem rekel uradnici: "Tam kurijo vsak večer, vsako jutro in čez dan, ako je hladno. Drva ter premog morajo ponekod voziti zelo od daleč."

To je poslušal tudi upravitelj hotela, uradnik Slovenskega planinskega društva, ki je prišel iz kuhinje in pristopil. Bil je oblečen, kakor da gre v mraku na lov, dasi ni bil nikamor namenjen. "Tam so druge navade," se je umešal. "Imate vsega veliko, pa lahko tudi po-

vreme, je nam pojasnila hotelska uradnica. Saj zjutraj lahko dolgo spe.

Seznani smo se. Menili pa se nismo o prirodnih krasotah, ali o vremenu, nego kar je bilo njim najbližje: o gospodarskih razmerah.

Mnogo ljudi, tudi imovitih, morda ti še najbolj, se tod živi od izletnikov. Ako je sezona slaba, je morda deloma krivo vreme. V tem poletju je deževje in hlad precej škodovalo. Najbolj pa spremenjen gospodarski položaj v Evropi.

"Kaj tudi pomaga, če prihaja sem polne buse Nemcev, ko pa smejo vzeti na pot tako majhno vošto, da imamo mi od njih prav malo koristi," je dejal nekdo, ki ima v letoviščnem kšetu skušnjo že mnogo let.

"Še slabše bo," je zagodrnjal drugi.

Prebivalstvo na Gorenjskem živi v normalnih okoliščinah razmeroma dobro, to je, večina ljudi. Posestniki svoje pridelke lahko prodajo hotelom, gostilnam in izletnikom v privatnih vilah in kočah, sob jim v sezoni še primanjkuje, bolj lokalni konec sezone vzlic znatnim izdatkom tudi beležijo priličen dobiček v svojih knjigah, in še celo delavci imajo boljše hrano kakor po večini drugod. A če je sezona slaba, so baš tisti delavci, ki vsako poletje žive zgolj z opravljanjem poslov v letoviščih ali pomagajo kmetom, največji reveži.

Zelo so se naši novi znanci trgovci in letoviščni ter drugi uradniki hudovali nad vlado v Beogradu. Dožili so jo, da se za razvoj Gorenjske premalo zanima. Ugovarjal sem, da kar se reklame tiče, jo je polno v vseh jugoslovanskih in mnogih drugih turističnih uradih v Evropi in v Ameriki. Tudi sem menil, da ni dobro zanje in njihovo bodočnost, ako se bodo preveč zanašali na zunanjo oporo. Naj se združijo in oglašajo svoje kraje na svojo roko.

To tudi vrše, so rekli. Vsak kraj na Slovenskem, ki kolikorkaj računa na take dohodke, ima oglaševalne tiskovine v barvah, ilustrirane umetno in s fotografijami poslopj in krajev, s pojasnili v mnogih jeziki. Toda teh letovišč je po Sloveniji in ostali Jugoslaviji več nego je takih ljudi, ki jih bi posejali v zadostnem številu. Saj bi se bilo, ako bi ljudje smeli potovati iz države v državo svobodno, kakor nekoč in vzeti s sabo denarja, kolikor ga je kdo hotel, če ga je imel. Pa so prišle nove razmere. Najprvo v Italiji, potem v Nemčiji.

In sedaj povsod. Italijani ne prinesejo nič razen za kruh in Nemečiji, potem v Nemčiji. In sedaj povsod. Italijani ne prinesejo nič razen za kruh in Nemečiji, potem v Nemčiji. In sedaj povsod. Italijani ne prinesejo nič razen za kruh in Nemečiji, potem v Nemčiji.

Prišle so ženske iz kuhinje, sobarice in druge, ki so dovršile svoje delo in se pomešale v družbo teh moških kot stare znanke. Peli in plesali so skoro do jutra. Še zunaj, ko so se gostje odpeljali, so vpili. Pač kakor naši ljudje v naselbinah, ko odhajajo z zabav.

PRIZOR IZ BOLNIŠNICE NA FINSKEM

V veliki ofenzivi sovjetske armade za prodiranje na Finsko je bilo ubitih in ranjenih tisoče na obeh straneh. Bolnišnice na Finskem so natrpane vojnih ranjenecov, tisoče finskih in ruskih ranjenih vojakov pa je pokončal silovit mraz predno so mogli sanitejci do njih.

"Ne, ta gospod je novinar," mu je pojasnila uradnica; ki je sedela na bližnji klopi in poslušala.

"Glejte, tu čitam," se je oglašil vmes oni pesimist, "v poročilu Trgovske, obrtniške in industrijske zbornice za Slovenijo, da so bile v tem letu prijavljene štiri nove industrije, objavljenih pa enajst. Še slabše pride!"

"Vidite, mi smo na meji. Preko onih vrhov je Italija, na drugi strani Nemčija, od kar je vzela Avstrijo," je predaval drugi. "Peljete se z Jesenic skozi bohinjski predor, pa ste v Italiji predno utegnute pogledati časopis. Peljete se z Jesenic skozi karavanski predor, pa ste v Nemčiji. V tem našem kotu je precej industrije. Oziroma bilo jo je več kakor danes. In jo bo še manj. Vlada v Beogradu uravnava svojo politiko v industrializaciji tako, da se industrijski obrati na mejah krčijo. V središču države, oziroma v Srbiji, pa gradi nove industrije in več tiste, ki že obratujejo. V Beogradu smatrajo, da se industrije v Sloveniji ne izplača negovati, ker to našo deželo v slučaju vojne ne bo mogoče uspešno braniti, industrija pa bo takoj prvi dan vojne iz reda."

"Saj sem rekel, slabše šele bo!" Zvrnil je oni pesimist še eno čašo in nameril pomenek drugam. "Peli bomo. Prinesli harmonike!" Hotelir mu jih je prinesel kakor prej onemu, ki se je pripeljal z biciklom.

Prišle so ženske iz kuhinje, sobarice in druge, ki so dovršile svoje delo in se pomešale v družbo teh moških kot stare znanke. Peli in plesali so skoro do jutra. Še zunaj, ko so se gostje odpeljali, so vpili. Pač kakor naši ljudje v naselbinah, ko odhajajo z zabav.

"Saj sem rekel, slabše šele bo!" Zvrnil je oni pesimist še eno čašo in nameril pomenek drugam. "Peli bomo. Prinesli harmonike!" Hotelir mu jih je prinesel kakor prej onemu, ki se je pripeljal z biciklom. Prišle so ženske iz kuhinje, sobarice in druge, ki so dovršile svoje delo in se pomešale v družbo teh moških kot stare znanke. Peli in plesali so skoro do jutra. Še zunaj, ko so se gostje odpeljali, so vpili. Pač kakor naši ljudje v naselbinah, ko odhajajo z zabav.

Med nami po Clevelandu

Cleveland, O. — "Počakajte, da pride pravica in resnica na dan," je zapisal Tone Grdina o aferi svojega sina. In res, izvedeli smo resnico in videli ukrep pravice, kakor je oboje objavilo tukašnje časopisje. Zadeva se tiče zapuščine, katero je upravljaval njegov sin, dasi bi jo moral poslati dedičem dotičnega pokojnika v stari kraj. Vložili so tožbo in stvar je prišla na dan. Kaj, ko se bi slična afera primerila med "rdečimi"?

Saj jih je on v tisku in govorih zmerom označeval za nepoštenjake in goljufe. Predno je Adolf Hitler osvojil Avstrijo, so prihajali v gorenjske kraje na izlete tudi Zidje z Dunaja, Gradca in drugih avstrijskih mest. Toda kadar so v kakem letovišču trčili skupaj z Nemečiji, so jih slednji zmerjali in v nekaterih slučajih tudi pretepli.

Ljudstvo in oblasti v Sloveniji se Nemcev boje. Dokler ni bilo močne Hitlerjeve Nemčije, so v Sloveniji in drugod po Jugoslaviji nemeško oholost lahko krotili še celo preveč, zato se hočejo obojevalci Hitlerja zdaj maščevati.

"In kako je z industrijo po Gorenjskem?" sem poizvedoval. "Nazadnje, rečem vam, nazadnje," je poudaril oni, ki je rekel, da slabše šele pride. Drugi je namesto odgovora vprašal čemu se zanimamo za take stvari. Sem mar trgovski potnik ali raziskovalec?

Ko smo vstali in pogledali skozi okno proti slapu Savice, nato navzdol po jezeru, nismo videli drugega kakor oblake, ki so viseli skoro do tal. Še zmerom je močno deževalo. Sobarica, ki je čistila hodnik, se mi je zdela primerna oseba, ki kaj ve o vremenu. "Bo ves dan deževalo?"

"O, pa še kako!" Pravila je, da kadar so oblaki tam in tam, zgosteni nad to ali ono goro, vselej točno ve, dali bo kaj sonca ali ne. "Danes ga ne bo."

Pospravili smo svoje reči tudi mi trije, zadnji gostje v sezoni, kakor je nam omenila uradnica. Pozvali smo voznika, ki je prevažal v Bohinjsko Bistrico ali kamor že potnike s svojim starinskim avtom in res je kmalu priropotal.

Popravili smo streho nad sabo, da smo le tu in tam dobili nekaj kapelj skozi špranje. "Vseeno, lepo je bilo v Bohinju, ne, mama?"

Mati ji je pritrdila. Sofer pa, ki je hotel biti domač, je pripomnil: "Zdad ne bo več lepo. Ne, dokler ne zapade sneg. Imeli bomo megljo in dež, dokler ne bo mraza."

Gledal sem po vodni gladini Bohinjskega jezera. Debele dežne kaplje so povzročale po nji tisoče mehurčkov in čipkastih obročev.

"Tudi to je lepo na svoj način," sem jima dejal in pokazal na jezero ter v gore, na katere so se natakili oblaki in se pogrezali nižje in nižje. Pomislil sem še na onega pesimista, ki je prejšnji večer tolikokrat udaril, "slabše šele bo."

Ozrl sem se premišljevače na ženo in v njeno mater. Bil sta zamišljeni. Voznik tudi. Dež je enakomerno pel svojo melodijo.

Našega poseta v prirodo je bilo konec. (Dalje prihodnjic.)

Banket naprejevcev v SDD je "za nami", kakor na primer Novo leto. Hvalijo se, da se ga je udeležilo okrog 300 oseb. V imenu SDD jih je pozdravil domov predsednik J. Lokar mi. V sled zameri drugje mu je "N."

"Najboljši delavski list", kakor je nekoč zapisal v njemu. "Slavnostna" izdaja Napreja je izšla v Pittsburghu pred izselitvijo v Cleveland. Tako je tudi denar zanj ostal tam. Vsebovala je nekaj oglasov tukajšnjih trgovcev in nekaterih društev, med njimi oglas društva št. 142 SNPJ, v katerem je predsednik C. F. Svoječasno se ga je vled agitacije za drugi list kritiziralo, češ, naj bi rajše deloval za glasilo svoje organizacije, ki izdaja dnevnik. Nekateri so kritikom to zamerili, rekoč, da se s takimi grajami povečava nespodobnost.

Kdor izmed članov omenjene

ne jednote je navdušen poleg za Prosveto še za kak drug delavski list, naj agitira za Proletarca, ki je res delavski in je v svojih 35. letih za delovno ljudstvo že kaj storil, dočim je "N." nastal v svrhu združbarstva in oportunitizma. Kaj pa je delavskega v "N."? Vidiš v njemu nekaj dopisov, v katerih se zaletavajo pisce, v socialiste in v napredne organizacije, drugi pisarji pa branijo "novo moskovsko linijo". Govore tudi o slogi, zato da neuki čitatelji ne bi zapopadli njihovega razdiralnega dela. Oni so za slogo, pod pogojem, da kimaš njim in vsaki spremembi politike v Kremlju, drugače pa so za razcepljenje in sabotiranje napore za delavsko solidarnost. Njihov namen je ubiti ljudi, ki so aktivni na delavskem socialističnem polju. Njihove pšice niso naperjene proti sovražnikom delavstva, nego poštemim boriteljem na delavskem polju, to je, proti socialistom.

Pred par leti so sovražno kampanjo proti socialistom spremenili v hinavsko prilozovanje, zdaj pa so šli spet pod prejšnjo masko. A njihov namen v vsakem slučaju je protidelavski. In njihov cilj pa komanda nad delavskim ljudstvom.

Upamo, da zdad, ko se je to gnezdo priselilo sem, bomo laglje spoznali, kako škodljivo je bilo, da smo kdaj popuščali tem diakocepem in zavajalcem delavstva ali celo filrtali z njimi.

Anton Jankovič je pisal o "kimavcih" o katerih se je govorilo na prošli seji delničarjev SDD. Povedal je v Prosveti nekaj trpkih na naslov tajnika doma, a prezrl je našega firerja J. E. L. L. Hvalisanja je bilo dovolj ne le na seji nego tudi v javnosti. Govorili so o dobičku, ki znaša \$15,000, a mi ga v njihovem poročilu nismo mogli najti niti s povečevalnim steklom. Dohodke najemnine se bi moralo označiti kot take.

Govorili smo mnogo in tudi kimavstva ni manjkalo. Upam, da ga v novem direktoriju ne bo toliko.

Pridobitev za SDD je pridobitev v upravo pivnice moža, ki je za ta dom veliko delal v pionirskih letih. Ze več let so se nekateri prizadevali, da se bi najelo na to važno mesto moža, kakor je A. Kabay. Rekli so, da se ga bo upoštevalo, ako pošlje prošnjo za uposlitev. Tega on ni hotel. Ko so ga končno le najeli, je bila sprememba na bolje takoj očitna. Oskrbo za dom tega važnega lokala ima sedaj mož, ki poseduje za tako delo vse potrebne zmožnosti in ima zaupanje naše javnosti, vrh tega pa za seboj zasluge v korist SDD kakor malokdo. Good luck, Kabay!

Sicer pa moram nehati, kajti kritično pisati je prepovedano. In če se že piše, pravijo, da se naj nepravilnosti in netaknosti v tisku ublaži... ali pa sploh prikrije, da se ne bi kdo razburjal radi njih.

Se nekaj! Za oskrbnika v S. D. D. smo dobili človeka, ki je bil generalni zastopnik "N." Ako bo hotel služiti splošnim koristim doma in zadovoljiti ljudi, ki ga obskujejo, bo moral generalstvo pri "N." opustiti, ali pa se izpostaviti kritiki.

Fantje okrog "N." so mislili, da so dom že docela dobili pod svoje peroti. Siliti se zraven sedaj je lahko. Teško pa je bilo takrat, ko so morali domovi pionirji od hiše do hiše zbirati doneske, prirejati bazarje in znova kolektirati v ta namen, trošiti vrh tega svoj čas in denar mesec za mesecem, leto za letom, da so se njihove sanje uresničile. Sedaj pa je prišlo že tako daleč, da se tajništvo doma (urad) uporablja, ali se ga je uporabljalo v korist lista, ki je prišel tu iskati strehe iz Pittsburgha. Kaj bi rekli, če bi klub št. 49 JSZ vprašal za uporabljanje domovega tajniškega urada v svoje namene, dasi bi imel do tega neoporečno več pravice, kakor pa list tujevc, kateri nimajo za dom ne za druge naše ustanove nikakih zaslug? A začutili so pred sabo polno skledo in pogrnjeno mizo, pa se rinejo k nji.

Eden, ki noče kimati.

Frank Rataič preminul

V Forest Cityju, Pa., je minuli teden umrl naš pionir Frank Rataič. Star je bil 66 let, rojen na Krškem (Dolenjako). Bil je naročnik Proletarca od začetka in aktiven v delavskem gibanju že v starem kraju. Zapušča ženo, štiri sinove in sestro. Pogrebni obred je bil cvilen.

Pokojni Rataič je bil v prejšnjih letih jako delaven. Udeleževal se je v naselbinah in tudi v splošnem. Bil je član SNPJ in v njenih začetnih letih tudi aktiven bореc zanj. V JSZ pa se je udeleževal kot član kluba št. 10.

Bil je večkrat delegat na konvencijah SNPJ in tudi na zborih JSZ. Časten mu spomin.

Z. S. Z. odklonila podpreti Novakov besednjak in slovenski muzej

Zapadna slovanska zveza, s sedežem v Denverju, je na svoji letni seji sklenila, da besednjaka, ki ga pripravlja Zvonko Novak, finančno ne bo podprla. Odklonila je tudi resolucijo Slov. nar. muzeja v Clevelandu. V obema slučajema pravi zapisnik, da je bilo "pismo položeno na mizo".

Sprejet pa je bil na priporočilo Ivana Butkovića predlog, da ZSZ pristopi v National Fraternal Congress.

Ves spored slavja bil v vsakem oziru dobro skončan

(Nadaljevanje s I. strani) nekateri mrmraje ugovarjali. Pa je omenil, da bo poslednji "govornik" le pel in igral. Tako se je tudi zgodilo. Bil je to Eddy Udovich. Mlad dečko. Brke so mu morali umetno namazati, ker je še premlad, da bi mu naravno zrasle. Ljudje, ki Eddyja poznajo, pravijo, da je bil to njegov najboljši nastop. Uči ga v glasbeni umetnosti njegov oče Anton Udovich.

Sava zaključila spored

Zaključna točka sporeda sta bili delavski pesmi, ki jih je predvajal mešan pevski zbor Sava pod vodstvom Jakoba Muhe. Naj bo tu omenjeno, da bo imela Sava svoj pomladanski koncert v nedeljo 31. marca.

Tako je bila Proletarčevo slavje zaključeno z geslom, kakor ga je napisal Ivan Molek v svoji zborni pesnitvi: "Zdad konec naše pavze je, zdad delo naše nadaljuje se."

Mnogo udeležencev

Dvorana je bila polna. Vreme sicer ni bilo kaj pridna mikavna, a takšno tudi ne, da se bi mogli za morebitne nepravilnosti izgovarjati nanj. John Goršek je dejal, da jih bi prišlo iz Springfielda najmanj en bus, ako bi se ta prireditelj vršila v poletju. A iz Waukegana jih je prišlo poln avto bus — nad trideset — in nekateri s privatnimi avti. Zastopaj je bil častno tudi La Salle, Milwaukee, West Allis, nekaj naselbin iz južnega Illinois, nekateri iz Kansasa in mogoče še kaj drugih.

Zabava je trajala do polnoči. To je, spodnja dvorana je bila ob tej uri polna. In Luka Groser, ki je prodajal "čipse", je rekel, da jih je prodal več samo ob priški konvencije prireditve SNPJ pred okrog sedmimi leti. On ima ta posel dostikrat. To-rej je bila Proletarčevo jubilejna proslava tudi gmotno uspešna.

Petintrideset let za delavski list ni malo. Za Proletarca je to uspeh in to so njegovi prijatelji 3. marca tudi demonstrirali, kajti to je bila prireditelj, kakršne v taki obliki najbrže ni imel še nobenkrat poprej.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

Prihodnji MAJSKI GLAS

bo posvečen 35-LETNICI PROLETARCA. Obsegal bo najmanj 84 strani. V njemu bodo spisi naših prejšnjih in novih sotrudnikov, zgodovinski podatki iz našega gibanja, leposlovni in drugi spisi. Dalje slike klubov, ilustracije itd.. Izide sredi aprila.

POSAMEZEN IZVOD STANE 25c.

Za večja naročila popust. Cene so sledeče:

10 iztisov . . . . \$ 2.40	75 iztisov . . . \$15.75
25 iztisov 5.75	100 iztisov . . . 20.00
50 iztisov 11.00	250 iztisov . . . 47.50

Naročila naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

FLIS je pripravil za slovenske in druge liste tujerodcev serijo člankov pod naslovom "Mi in naši otroci". Original (angleški) je bržkone dober, prevod slab, predmet sentimental. Citiram za primerom en stavek prvega članka:

"Oni (otroci) so naša kri. Mi jih ljubimo. Vendarle včasih utegnemo čutili kot da bi bil visok zid med nami in njimi. Mi nič drugega ne želimo kot njihovo srečo in dobro uspevanje, ali njihovi nazori so tako različni od naših. Kako naj proderemo ta zid? Kako naj dosežemo resnično razumevanje z njimi, tako da more skupaj misliti in delati? To ni lahko. Pa zahteva ono najboljše, kar je v nas kot starih in človeških bitjih. To pa je tako važno. Mi hočemo biti dobri roditelji. Mi hočemo zdrave, srečne in uspešne otroke. Mi hočemo, da nas ljubijo in razumevajo. Pa dajmo se na potel z vsi muko."

Prvi članek serije zaključuje: "Morda bi bilo dobro vprašati same otroke, kaj o tem mislijo." Nepotreben nasvet, kajti otroci povedo kaj mislijo in dostikrat še kaj več, ne da bi jih bilo treba vpraševati. Razlika med tukajšnjimi otroci, ki so rojeni v mestih, in njihovimi starši, ki so bili rojeni večinoma v podeželskih krajih Evrope, pa je ta, da so morali slednji delati čim so shodili, v mestih pa so navajeni izpopolnjenega komforta, boljše hrane nego so jo imeli njih priseljeni starši v svoji mladosti, dalje imajo priložnost za solanje, boljše obleke in slično. A za telovadbo jim služi sport, dočim so se morali njih očetje in matere od zgodnje mladosti tam kakor tukaj ukvarjali z motikami, grabljami, lopatami, kosami, srpi itd. Starši so kmečki ljudje. Njihovi v mestih rojeni otroci so meščanski. Tudi to je razlika. Dalje so jezikovne, v obnašanju in še marsikatera.

Tehnokracija, ki je pred nekaj leti zmešala glave mnogim

ljudem širom Zed. držav in so jo bili časopisi polne kolone, še moti nekatero. Zanešana je tudi v par naselbin tujerodcev, na primer v Clevelandu, kjer tehnokrati vzdržujejo svoj lokal in sanjajo. Ljudem, katerim je hudo, je to prijetno, nekateri višji, ki so res "tehnokrati", ali si vsaj domišljajo, da so pa imajo mogoče celo dobiček od tega.

Čudna so pota božja. Bili so časi, ko je šlo Tonetu Grdinu skoro vse po sreči. Postal je med katoliškimi in narodnim slovenskim narodom slovita osebnost in najbolj "outstanding" v "metropoli". Pa je prišel vmes nič prida pripetljaj in postal udarec na ugled vse familije. Madaž je tu, nihče več ga ne more izbrisati. Kriv ga je mogoče le eden, gre se pač za kake tri tisoč dolarjev v varstvo zaupane imovine, ki je bila napačno upravljana, oziroma, ki ni bila oddana na pravi naslov. Tone ima mnogo nasprotnikov med svojimi in drugimi ljudmi. Sin, če je sam kriv, je storil krivico očetu. Govoril je sicer na sodišču o posojilu. A take stvari so se dogodile že velikokrat. Otroci so zvrnili krivdo na starše in starši so molčali rajše nego pričali zoper svoje otroke. To le za primerom. Sodisce je pač dogmalo svoje, presodilo in obsodilo.

I Confess se imenuje knjiga, v kateri izpričuje svoje razočaranje in še marsikaj nad kominterne bivši glavni tajnik ameriške komunistične stranke Benjamin Gitlow.

Mladinski kongres, ki se je vršil pred nekaj tedni v Washingtonu, je bil zanimivost, o kateri mnogi listi še kaj omenijo. Mrs. Roosevelt je poskrbela za stan mnogim dijakom. Njen mož, predsednik Zed. držav, jim je pomagal. Dobili so na razpolago vladne dvorane, veliko zastojne potrebe in publicitete po zastugi Rooseveltove familije. Eden glavnih promotorjev kongresa je bil predsednikov gost par tednov pred pričetkom zborovanja in

do konca se. Ko se je zadnji dan prišel posloviti, mu je Roosevelt gledal v obraz ne da bi mu rekel eno samo besedo. Tako sta poročala kolumnista Pearson in Allen. Vzrok je, ker so delegati Rooseveltovo gostoljubnost izrabili do skrajnosti, mu zvižgali in ga napadali v svojih govorih. Ta in slični incidenti so tudi vzrok, čemu se je Roosevelt toliko ohladil napram Josefu Stalinu. Verjel je promotorjem mladinskega kongresa in verjel je diktatorju v Kremlo. Sedaj smatra, da so ga ukanili in je spremenil svoje nazore o vladi in politiki Sov. Unije; kar pomeni ne le "svoje", nego vnanjo politiko Zed. držav napram nji.

Znamenje časa. Pred tremi desetletji smo med Slovenci v Ameriki propagirali ustanavljanje združnih prodajal. Danes pripravljamo združne pogrebne zavode. V Kansasu so si ga Slovenci ustanovili že pred mnogimi leti. So pač gledali v bodočnost tudi s te strani.

Enakopravnost, ki je nekaj tednov po sklenitvi pakta med Stalinom in Hitlerjem bila zelo nestanovitna in kolebala na sopotniško plat, je — tako izgleda — postala spet odločno profašistična, protinacijska in demokratična v svojih stremeljih. Njen članek "Imperialistična vojna" v izdaji z dne 26. februarja naprejevem ne daje potuhe, kakor so jo mnogi prejšnji njeni članki, ki so bili prikrito ali pa celo odkrito upravičevanje famoznega pakta, ki je bil sklenjen v Krem-linu.

Joseph Kotar v Detroitu je nekoč pozdravljaj Napreja zaradi antifašizma. Zdaj velja njegov pozdrav Napreju, ker "propagira slogom med ameriški Slovenci", seveda tako slogu, ki je v korist tistemu nacizmu, katerega je od lanskega avgusta napadal kot da je med Slovenci samo Naprej protinacijski list. Jože ima dokaj slabe skušnje z Delavsko Slovenijo in z Delavcem, katerima je kumovala in ju podpirala ista hrvatska komunistična klika, kakor sedaj Napreja. Lahko bi se bil iz tega kaj naučil, a človek gre pač tudi v tretje rad na led.

"Delavski fronti" tretjega rajha načeljuje Hitlerjev zaupnik dr. Robert Ley. V času nacijskega preobrata je osvojila vse svobodne delavske organizacije in njihovo ogromno imovino. Dr. Ley se je od lanskega leta v svojih govorih silovito dušal proti "komunizmu, ki ga usiljujejo svetu barbari na krnilu Rusije." A zdaj je moral vsled novega pakta svoje zmerjanje spremeniti. V nedavnem proglasu nemškemu in "svetovnemu delavstvu" ni več rohnel proti "komunizmu", nego je z enakim drugim dejal (prevod iz Enakopravnosti) tudi sledeče:

"Ta vojna (Anglije in Francije) je vojna denarne vlade proti delavstvu, proti reprezentantom delavstva, kreativne sile človeštva. Posledica tega je, da se morajo združiti v skupni borbi vse utvarajoče človeške sile. "Delavci vseh dežel, združite se, da starete vlado angleških kapitalistov! Vi, kvišku strmeči narodi sveta, združite se ter posrežite angleškega zmaja, ki vam sastavlja pot k zakladom zemlje in k bogastvom sveta!" "Nemški delavci so ponosni, da tvorijo avantgardo v tem novem svetu."

"Delavci vseh dežel, tudi delavci Anglije in Francije, združite se!" Tako varajo in blufajo največ delavce krvniki, ki so zatrli sijajno uspevajoče delavsko gibanje v Nemčiji, zaslužnili poljske in češke delavce in jih poslali na prisilna zastojna dela. Kaj neki bodo rekli v komentarni, ko se je Nemčija proglašila za "avantgardo", torej za voditeljsko gibanje, ki naj osvobodí svetovni proletarijat izpod angleško-francoškega - ameriškega kapitalizma? Dozdaj so si ta titel lastili v Moskvi!

Lov na špijone
Lovske pravice so v evropskih deželah zelo omejene in drage. Edini lov, v katerega zdaj vzpodbujajo ljudi vse evropske vlade, je lov na špijone.

TUDI PROSTOVOLCI SE DOBE!

Na goraji sliki so mladi Kanadčani, ki se drenažo v ponujanju za prostovoljno službovanje v vojni proti Nemčiji na strani angleške armade. Mogoče je goraje le propagandistična slika, s kakršnimi so poskušale Zed. države v prejšnji svetovni vojni, pa se niso obnesle in nato pozvale v službo svoje fante hoče nočes.

HRVATSKI "KOMUNISTI" VLEČEJO NAPREJEVCE POŠTENO ZA NOS

"Naprej" se je "preselil" v Cleveland. To je, hrvatski komunisti, ki lastujejo hrvatsko napredno tiskarno v Pittsburghu (kajpada, neumijsko podzvetje!) bi radi naivnim clevelandskim naprejevcom naprtili le odgovornost plačevati račune.

Kajti Naprej še izhaja v Pittsburghu in tiskajo ga tam kot prej. "Preseljena" številka ima še zmerom pitsburški naslov in račun bo treba plačati tam, kakor takrat, dokler je bil "Naprej" še "v Pittsburghu". "Preseljena" številka ima na prvi strani naslov "Naprej lepo sprejet v Clevelandu".

In nato: "Selitev našega lista v Cleveland je bila v resnici zelo potrebna." To jih vlečejo! Kaj zato, samo da ima hrvatska napredna tiskarna v Pittsburghu koga, da ji plačuje!

Sprejemni banket Napreja v Slov. del. domu v Collinwoodu je imel sicer precejšnjo udeležbo, toda med vrsticami v Napreju beremo, da je bil bolj ponesrečena kakor uspešna stvar. Zal, da se nikomur izmed naših ljudi v Clevelandu ni zdelo vredno, da se bi ga bil udeležil kot poročevalec, zato moramo čuti o njemu le eno plat zvona.

Ta je sledeča (citirana iz v Pittsburghu izhajajočega "clevelandskega" Napreja z dne 29. februarja):

"... Program se je imel pričeti ob 7. uri, toda gosti so pričel prihajati malo pozneje. Vsem se je mudilo k plesu in zabavi, tako da smo morali pričeti s kolekto še predno je bil ves program izrpan..." (Ako znate čitati med vrsticami, boste v gornjem brali tudi tisto, kar niso hoteli povedati.)

O pozdravnem govoru Lokarja ml. pravi med drugim tole: "Lokar je naglašal, da je sloga v delavskih vrstah zelo nujna, toda ako hočemo priti do lepšega sodelovanja v delavskih vrstah, moramo spoznati one elemente, ki cepijo delavsko solidarnost, posebno one, ki se odevajo z delavskim plaščem... v resnici pa so samo zavajalci delovnega ljudstva, sejalci mržnje in razdora..."

Ako je mladi Lokar to res govoril (baje v imenu Slovenskega delavskega doma), potem je svoje prijatelje komuniste in SEBE imenitno ZADEL!

Skupna kolekta, na katero so pozivali že dolge tedne svoje ljudi vsepovsod, je znašala na banketu le \$236, dasi so, kakor piše omenjeni "clevelandski" Naprej, "zastopniki raznih podpornih organizacij komaj čakali, da izročijo svoje pozdrave in darila. Eden za drugim so se vrstili in pozdravljali goste... Njim so sledila razna

Record Weekly prenehal

Record Weekly z dne 2. marca, ki je izhajal v Chicagu, naznanja, da je to njegova zadnja številka. Pred njim je kmalu po paktu med Stalinom in Hitlerjem prenehal njegov prednik Daily Record. V svoji poslednji izdaji pojasnjuje, da preneha v prid Daily in Sunday Workerja, ki izhaja v New Yorku. Oba sta odkrito komunistična. Daily Record in za njim Record Weekly pa so komunisti ustanovili pod masko "ne-strankarstva". Prvi je pod njo dobil veliko gnotne podpore med liberalci v Wisconsinu, Illinoisu in drugod po osrednjem zapadu, ker je trdil, da prične izhajati edino v interesu borbe za demokracijo, za civilne svobodščine in za boj proti hitlerizmu in fašizmu.

Po 23. avgusta 1939 je moral pokazati barvo. Socialisti so sicer vedeli, da je Daily Record striktno lastnina komunistične stranke pod drugim imenom, da je lahko varal naivne liberalce. Po paktu v Kremlinu avgusta lanske leto so to izprevideli tudi naivni sopotniki. List so nehali podpirati in Daily Record je vsled tega izgubil tudi subvencijo glavnega komunističnega stana. Nato so lansko jesen poskušali s tednikom. Pa tudi ni šlo.

V čast listu je, da saj v svoji smrtni številki priznava, da je bil komunističen pod napačno firmo in priporoča svojim pristašem, da naj v bodoče delujejo za odkrite komunistične liste, ker je sedaj "drugačen položaj". To v bistvu takole tolmači: Naš list je nastal v pomoč new deaču in borbi za demokracijo. Toda medtem sta Anglija in Francija pričeli z imperialistično vojno, new deal pa je zavrel samega sebe in potiska Zed. države v vojno na strani imperialistično (Anglije in Francije). Vsled tega za tak list ni več potrebe in je boljše, da se vsi osredotočimo za odkrite komunistične časopise, in pa za tiste, ki izhajajo pod geslom "Yanks are not coming". To je nova komunistična fronta, namesto "Ameriške lige za mir in demokracijo", katero so vsled zveze s Hitlerjem morali razpustiti, ker med liberalci ni več vleka. Daily Record in potem Record weekly sta za svoje vzdrževanje nakolektala v dveh letih nad sto tisoč dolarjev direktne podpore. Kar je manjkalo, je plačeval znani tajni vir (kominterni), v nadi, da bo list postal na osrednjem zapadu masno glasilo. Ker se up ni izpolnil, so plačali zadnje račune in urednikom sporočili, da je tega eksperimenta konec.

SVET V INTRIGAH V PRID MIRU IN SE BOLJ ZA VOJNO

(Nadaljevanje s 1. strani.)
pi, tudi one, ki so že v vojni, žele mir. A namesto miru pričakujejo na pomlad resnično vojno.

Na klic duhovnikov molijo — v deželah, ki so že v vojni, za zmago, in v drugih, da jih Bog obvaruje pred vojno. Ampak tudi če jutri sklenejo mir, vzroki za nove vojne so prav taki kakor so bili doslej. Ameriški predsednik Roosevelt je v prid miru poslal v Evropo posebnegega svojega poslanca, pomožnega državnega tajnika Sumnerja Wellesa, da osebno prouči, kaj zahteva Mussolini, kaj Hitler, kaj Anglija in Francija. Tudi to je po mnenju prizadetih le pobožen poskus. V Evropi si z njim ne delajo iluzij in najbrž tudi Roosevelt ne.

Na svetu je nemir, ponekod spremenjen v klanja, in še večje se obetajo. Totalitarne dežele, demokratične kapitalistične dežele — vse to ne dela razlike, kadar se gre radi miru. Kajti ene kot druge goje vzroke za vojno. Odpraviti vzroke pa pomeni uvesti socializem, namreč socializem v pravi pomeni besede, ne pa tekega s kakršnim se ponaša zveza Moskva-Berlin.

Kdo bo s Turčijo?
Ako bo Moskva postopala enako s Turčijo, kakor s Finsko, bo njena prihodnja invazija usmerjena na Istanbul in Dardanele. Turčija ima dvapajst milijonov prebivalcev več nego Finska. Stalno pod orožjem ima zdaj pol milijona mož. Vrh tega je v zavezništvu z Anglijo in Francijo, dočim ni Finska v zvezi z nobeno deželo na svetu.

Vzlic tej boljši situaciji pa si Turčija vojne z Rusijo nikakor ne želi in se je otepa, tudi če to Parizu in Londonu ni všeč. Ako bo končno le primorana vanjo, bo to spet le posledica kakne neprevidne poteze Josefa Stalina v Kremlinu.

Turčija je v zadnji potresni katastrofi trpela toliko, kakor če bi bila tri mesece v najlutejši vojni. Naravno, da je njen glavni interes mir. Toda ker jo je usoda položila na silno važno strateško točko, bo morda na pomlad — hočeš nočeš primorana v vojno.

Molitve za mir
Ne le Turčija in škandinavske dežele, vse države v Evropi.

Obetajo burno sejo HBZ
Dne 8. marca prične v Pittsburghu zborovati glavni odbor Hrvatske Bratske Zajednice. Iz Zajedničarja je razvidno, da bo seja jako burna radi odslovitve nekaterih uslužbencev, ki so bili vrženi na cesto iz političnih ozirov in nadomeščeni s protežiranci in sorodniki večine upravnega odbora. Upravni odbor HBZ ima pet članov, med njimi štiri stalno uposlene odbornike in gl. podpredsednika. Razdeljen je trije proti dvema. Iz dopisov in člankov v Zajedničarju je razvidno, da je glavni odbor proti "večini" upravnega odbora, dočim jo podpira z vsi svojo mašino komunistični Radniški Glasnik.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

ZOPET JE TUKAJ!
Ugodna prilika enkrat na leto
za samoobratujoči plinski grelec
PONUDBA za dokaz varčevanja na 90 dni
Dokažite samim sebi, da lahko zmorete čudovito udobnost vroče vode vedno na čepu.
* Na tisoče in tisoče družin se je poslužilo prednosti te senzacionalne dokazilne ponudbe lanskega leta. Samim sebi so dokazali, da lahko zmorejo udobnost in pripravnost vroče vode vedno na čepu. Da omogočimo drugim tisočerm, da ugotove, kako malo stane, ako imajo vročo vodo VEDNO na čepu, ponavljamo zdaj to ponudbo!
Vzemite si tri mesece časa, da dokažete samim sebi, da ni primerne biti brez samoobratujočega plinskega vodnega grelca...
Samoobratujoči plinski vodni grelec vam daje stalno vročo vodo po presenetljivo nizki ceni. V resnici, vzeto galon za galon, vroča voda ne stane na ta modern način nič več, kakor s starinskimi grelecem, ki ga morate oskrbovati na roko. Samoobratujoči plinski vodni grelec drži vodo vročo natančno pri tisti temperaturi, ki jo želite, sploh brez vsake vaše pozornosti. Nič drugega vam ni storiti, kakor obrniti čep — vaša vroča voda je vedno v njem, podnevi in ponoči, za posodje, kopele, čiščenje in pranje. Sto in eno gospodinjstvo delo se bo opravilo lažje in hitreje, kadar imate obilico vroče vode, vedno ČAKAJOČE NA VASI! Preizkusite sami. Sprejmite to ponudbo za 90 dnevni dokaz varčevanja! Pomnite, vi boste edini razsojevalec pri tej preizkušnji v vašem lastnem domu!
Ta ponudba velja samo za omejen čas
Obiščite svojega plumberskega trgovca takoj ALI PA POKLICITE WABASH 6000

NEKAJ DROBIŽA IZ ZAPISNIKA GLAVNEGA ODBORA JSKJ

Seja glavnega odbora JSKJ se vršila zadnje 3 dni januarja na Elyju, Minn. Tajnik A. Zbašnik je poročal, da je imela na koncu minulega leta 14,878 članov v oddelku odraslih in 8,927 pa v mladinskem oddelku, skupaj 23,805. Imovine je imela 31. decembra nad 2,700,000. Navedel je tudi primerjalne številke, ki izkazujejo napredek gmočno in v številu članstva.

Od kar je nastala kriza, pregledujejo razni državni nadzorniki poizkušanja podpornih in drugih organizacij, ki poslujejo z državnim dovoljenjem (licenco), pogostejše kot prej. Stroške pregledovalcem pa morajo plačati organizacija. Poslovanje JSKJ so lani pregledali hijski in minnesotski državni nadzorniki, katerim je morala plačati v smislu zakona \$1,229.20.

Pismo Slovenskega narodnega muzeja v Clevelandu je odbor JSKJ vzel na znanje in sporočil, da finančne podpore mu nima pravice nakazati, ker bi moral v take svrhe imeti dovoljenje konvencije. Enak sklep je odbor storil na apel Zvonka Novaka, ki išče založnike za svoj besednjak. Odbor je ob enem izjavil, da smatra njegovo delo za potrebno in dobro in bo konvenciji priporočal, da pomaga v založništvu.

Odbor je sklenil, da oglasov na zastorih v dvoranah ne bo več obnavljal.

Pismo Čankarjevega Glasnika, v katerem se mu je priporočil za oglaš, je bilo sprejeto le na znanje. Torej slično, kot se je dogajalo pismom Ameriškega družinskega koledarja.

V razpravi na tej seji so imeli pismo odbora SSPZ, ki je vprašal za razvorenje o odtuženju teh dveh podpornih organizacij. Odbor JSKJ je sklenil odgovoriti pritrdilno. Priporočila, naj bi se razgovori pričeli meseca aprila. Za zastopnike JSKJ na teh pogajanjih so bili izvoljeni Anton Zbašnik, Janko Rogelj in Frank E. Vrančar.

Zanimiva je bila na tej seji razprava odborov JSKJ o Terbovcem vprašanju glede oglašanja "slovenskega" dneva v Pa. Še bolj zanimiv pa je zapisnik o nji. Sklenili so, da se naj "slovenskega" dneva zaradi njegovega morebitnega političnega ozadja več ne oglašajo, ako pa konvencija v jeseni sklene drugače, si odbor s tem v bodoče umije roke. V zapisniku je v opravičevanje za ta sklep navedenih kar pre mnogo besed. Mogoče v opravičevanje vrhovnemu zdravniku dr. Archu, ki je tudi odbornik takozvanega "slovenskega" dneva, in morda tudi še komu drugemu, katerim se ne bi radi zamernili.

V istem pojasnjevanju, tolmačenju in opravičevanju zapisnik pove, da je bila JSKJ za-

tožena Diesovemu kongresnemu odboru za komunistično, ker je neka navidezno nedolžna a v resnici pa radikalna skupina uporabljala ime JSKJ v svojo reklamo. Odbor jo je moral s dokumentarnimi dokazi predstaviti za tako kot je, namreč kot strogo nepolitično bratsko podporno organizacijo, pravi zapisnik. Kako se imenuje "radikalna skupina", ki je izbrbljala sebi v oglašanje ime JSKJ, zapisnik ne pove.

S kampanjo za nove člane je sklenil odbor nadaljevati. Člani, ki bodo najuspešnejši v nji, bodo na prihodnji konvenciji septembra v Waukeganu "častni delegati JSKJ". Dobe prosto vožnje in po \$4 dnevne na potovanju ter na vse dneve konvencije.

Kot druge, tako osredotoča svojo kampanjo tudi JSKJ zgolj med mladino.

Dasi je JSKJ ponaša z zelo dobrimi investicijami, ima tajnik v svojem finančnem poročilu dve postavki, eno o izgubi pri prodaji bondov in drugo pri amortizaciji v skupni vsoti okrog \$34,000. Popolnoma se ni mogla oteti izgub nobena organizacija, ki kaj investira. JSKJ se ponaša, da so njene izgube bile v krizi od leta 1929 dalje v primeri z večino drugih organizacij jako majhne.

Konferenca Prosvetne matice in JSZ v Girardu 31. marca

Cleveland, O. — Vsa društva, ki so včlanjena v Prosvetno matico in klubi JSZ so dobila pismena obvestila, da naj na svojih sejah ta mesec izvolijo zastopnike za konferenco, ki se bo pod njenim okriljem vršila v nedeljo 31. marca. Na prejšnji konferenci v Clevelandu je bilo priporočeno, da naj bo prihodnje zborovanje v Girardu. Torej se snidemo v girardski naselbini v Avon parku. Zborovanje se prične ob 10. dopolne.

Ena izmed točk dnevnega reda bo tokrat tudi razprava o prihodnjem kongresu JSZ in Prosvetne matice, ki se bo vršil dne 4.-6. julija v Clevelandu v Slov. delavskem domu. Konferenca v Girardu bo na omenjeni zbor izvolila tudi delegata. Upati je, da bodo zastopana na konferenci v Girardu 31. marca vse organizacije Prosvetne matice tukajšnjega okrožja (Cleveland, Girard, Akron, Barberton itd.). Več o pripravah za to zborovanje bo poročalo pozneje. — John Krebel, tajnik.

Seja kluba št. 27 JSZ

Cleveland, O. — V petek 8. marca se vrši redna seja kluba št. 27 JSZ. Prične se ob 8. zvečer. Na dnevnem redu bodo poleg drugega tudi volitve delegatov na konvencijo socialistične stranke.

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Iz pisma iz Domžal v Sloveniji posnemamo sledeče:

Nekaj Slovencev iz tega kraja je tudi v Franciji. Pisma od njih prejemajo ljudje rednejše kot od svojcev iz Amerike, toda opravka z njimi imajo tam cenzorji, česar pred vojno ni bilo. Pisemski promet med nami in Ameriko oskrbujejo zdaj kakor pravijo samo italijanske ladje.

Pred par meseci je bila uvedena mobilizacija, menda za poskus, ker so mnoge k vojakom pozvanih kmalu poslali domov. A v raznih krajih Jugoslavije se še zmerom ponavljajo. Na vseh mejah je polno vojakov, ki se vežbajo in grade utrdbne. Italija svoje zboljšuje ob naši meji in ljudje govore, da se to delo vrši tudi pri Mariboru na obeh straneh meje. Ker so zdaj naše meje tako blizu Italiji in Nemčiji, bo za Slovenijo v slučaju vojne še slabše kakor leta 1914, ko so prišli po par letih vojne na našo primorsko mejo le Italijani.

Blago, obuvale, mesnine, moka, milo petrolej itd. se je precej podražilo. Petroleja in mila v prodajalnih dostikar zmanjka, posebno petroleja. Dobro je, da imamo električni tok, drugače bi morali biti v temi. Volnene nogavice, ki so stale prej 25 dinarjev, so zdaj pri nas že 40 din. Čevlji, ki so bili prej 150 do 160 din. (približno \$3 v ameriški veljavi) so 230 dinarjev.

Poleg draginje nas to zimo nadleguje še silovit inraz, mnogi ljudje pa nimajo dovolj denarja, da si bi kupili dobra obuvanja in topla obleka.

Tovarne, katere so prej dobivale razne potrebščine, kot kemikalije in drugo iz Češkega in iz Nemčije ali Avstrije, imajo zdaj težave, ker Nemčija vsled vojne velikokrat naročenih stvari ne more poslati, ali pa šele po dolgem času, v tovarnah pa je vsled tega obrat ovraten. Druge, ki niso toliko odvisne od dobavitelj iz Nemčije, obratujejo večinoma stašno, a zaščuka delavcem ne zvišujejo kakor se viša draginja. Vsled tega so razmere pri-

nas bolj žalostne. Fantje in mošči se v skrbeh, starši so v strahu za otroke, če prihrumi vojna nad nas in tako je ljudstvo kar nekam otožno. Ljudje, ki imajo denar (gotovino), se tudi boje — zase in za denar. Kajti kakor se je primerilo v prejšnji vojni, da ni bil končno nič vreden, tako se lahko spet dogodi. Kdor dosti sam pridela in še ima prebše, krave in kokoši, je v takih časih še v najboljšem, namreč, če mu ni treba kupovati krme in žita.

Zoo naprijeto je tudi hoditi v razne društvene dvorane poslušati predavatelje, ki nas uče, kako se je nam ravneši v slučaju napadov iz zraka in pred napadi s strupenim plinom. Pravijo, da ga bo prej ali slej začela rabiti ena ali druga armada in potem bo vojna s plini še hujša, kakor je bila prejšnja. Zato na taka predavanja moramo prihajati, da bomo na vse pripravljeni in naučeni pomagati sebi in drugim v rešilnih delih, ako bo potrebno.

Spremenitev sklepa kluba št. 1 o prihodnji Silvestrovi zabavi

Chicago. — Na seji meseca januarja se je na seji kluba št. 1 razpravljalo, kje se naj vrši naša prihodnja Silvestrova zabava. Imamo jo vsako leto od leta 1915 dalje. Večinoma so se vršile v dvorani SNPJ, eno leto jo je klub pridelil v dvorani ČSPS in par v Masonic templu na So. Millert in 23. cesti.

Minuli dve leti sta za klub z gmočnega stališča, upoštevajoč velike stroške, jako slabo uspeli. Za orkester v obema dvoranama je treba plačati precej nad sto dolarjev, z najemnino vred približno \$200, k temu pa je treba došteti še izdatke za oglašanje in tiskovine. Ako bi mogli dobiti tolikšno udeležbo kakor nekoč, in računali visoko vstopnino, kakor smo jo pred leti, bi bil prebitek znaten. Toda poznejša leta starejši ljudje ne pridejo v tako visokem številu kakor nekoč, mladina pa se porazbija v raznih lokalih, da so morali klubovi člani že dva-

Zadnji prostovoljci iz Španije vrnjeni v Ameriko

Med ameriških prostovoljcev, ki so se borili na lojalistični strani v civilni vojni v Španiji, je bil v časopisu Zed. držav najbolj oglašan Harold E.

HAROLD E. DAHL
Dahl iz Illinoisa. Prideljen je bil iztalski floti lojalistične armade in kmalu vjet.

V tej deželi je pustil za sabo ženo, ki se je zanj zavzela na svoj ženski način. Bila je in morča je le lepota, pa je poslala generalu Francu svojo sliko s prošnjo, da ji naj moža nikar ne usmrti. To je v tem slučaju res pomagalo njemu in nji. Njemu zato, ker mu je bila smrtna kazen spreminjena v došmrtno ječo, nji pa do dobro plačane kariere kot igralke in pevke v nočnih klubih.

Zaeno s Dahlom je general Franco spustil na prosto vse druge ameriške državljane, ki so se borili proti njemu v lojalistični armadi. Med njimi je bil tudi collinwoodski Slovenec Rudolf Oparz. Vseh skupaj, ki jih je izpustil, je bilo 106. Ti so bili zadnji. Dahla je imel v ječi tri leta. Zdal, ko se je vrnil, so se pripravili nanj v tej deželi. V Los Angelesu je obtožen popajzavanja tekov v vsoti \$1,500. Torej se mu tudi tu ne obeta nič dobrega.

Zera se je za njegovo osvoboditev veliko trudila in mu bo pomagala nedvomno tudi v tukajšnjih stikah. Rudolfu Opari pa so pomagali največ clevelandski Slovenci. Dasi mu osvoboditve niso pospešili, so ga vsaj otepli pred uničevalnim procesom, če že ne pred smrtno kaznijo.

krat na ta večer delati ne da bi klub v opisanih okoliščinah mogoč dobiti kaj prida prebitka.

Tako je to vprašanje prišlo najprvo na sejo klubovega odbora meseca januarja t. l., kjer je bilo sklenjeno predlagati klubu, naj se tudi za našo prihodnjo Silvestrovo zabavo najame dvorano SNPJ. Protipredlog je bil, da si naj najamemo Masonic Temple, kjer je v spodnji dvorani prostora za nad 300 ljudi. Prednost te dvorane je, da ni treba dveh orkestrjev in da ljudje lahko sede pri mizah. Na klubovi seji sta bila v razpravi oba predloga. Predlog, da se tudi prihodnja Silvestrova zabava vrši v dvorani SNPJ, je bil sprejet, toda samo z enim glasom večine.

Pozneje so člani, ki so imeli protivne argumente, rekli, da bo starejših ljudi v prihodnje na to zabavo še manj, ker ni kje sedeti, stati večer pa se jim ne ljubi. In ko je še hišnik Anton Trojar sporočil, da mu neki klub ponuja za dvorano na omenjeni večer \$30 več kakor pa ji je regularna cena, je stvar prišla znova na dnevni red na februarjski seji, kjer je bil prejšnji sklep porušen (opozicije ni bilo) in nato sklenjeno, da se za bodočega 31. decembra najame Masonic Temple na Millard in 23. cesti, kjer se je že vršilo nekaj naših zabav. Tako je ustrezno onim, ki žele na tak večer priti skupaj in se zabavati v družbi prijateljev in znancev pri omizju. P. O.

Frank Candek čestita West Allis, Wis. — F. Matkovich in jaz sva se želela udeležiti jubilejnega slavlja Proletarca v Chicagu, a nisva mogla dobiti voznika. V duhu bom vseeno z vami in čestitam k 35-letnici Proletarca, z željo, da bi nadaljeval na prosvetnem polju in pomagal naprej v delavski borbi, kakor je zadnjih 35 let. Potrebno je nekomu trgati mreno z oč in to delo je Proletarac vestno vršil. Naj le tako nadaljuje.

Frank Candek.
Prihodnja konferenca Prosvetne matice in JSZ za severni Ohio
Tajnik severohijske distriktne organizacije društev Prosvetne matice in klubov JSZ John Krebel poroča, da se bo vršila njihova prihodnja konferenca v nedeljo 31. marca v Girardu.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

melju gesla, da se imperialistično vojno takoj konča. Enako fašisti. Torej trije kandidati. Zmagala je delavska stranka. Njen kandidat J. H. Hollians je dobil 14,343 glasov, komunistični voditelj Harry Pollitt 966 in fašistični kandidat Thomas Moran 151. Vredno je še pripomniti, da dočim je komunistična stranka v Franciji prepovedana in njeni listi zatrti, je v Angliji naobratno svobodna kakor druge stranke in njeni časopisi izhajajo kakor poprej.

Švedska ni še v vojni. Toda gospodarsko je prizadeta vsled nje toliko, da je življenjski standard v nji znižavan s tedna v teden. Zaradi pomanjkanja kuriva bodo Švedi smeli v bodoče imeti vročo vodo za kopanje samo na določene dneve v mesecu. Dosedaj so bili tega komforta navajeni vsak dan.

Komunistom v Franciji se godi čedalje slabše. Če hočejo biti komunisti, morajo biti zvesti novi taktiki, ki jo Moskva izvaja od avgusta lanskega leta. Toda v tem slučaju so nezvesti Franciji, ki je v vojni s Hitlerjem. Ako so komunisti, so v očeh francoskega naroda ob enem za Hitlerja. Če niso, pa morajo biti proti Stalinu in Hitlerju. V teh okoliščinah je bilo francoski vladi komuniste — ki so bili druga največja komunistična stranka na svetu — prvi za rusko — čisto lahko uničiti. Drugo seveda odvdisi, kako bo ta vojna končala.

Vabilo na domačo zabavo

West Allis, Wis. — Klub št. 180 JSZ priredi domačo zabavo v soboto 16. marca v Kraljevi dvorani, 6001 W. Madison Street.

Postrežba bo prvovrstna, kakor vedo vsi, ki so doslej posejali naše prireditve. Torej pridite na omenjeni datum v Kraljevo dvorano.

Anglija postruje krušne naredbe

Anglija je uvedla krušne karte šče po novem letu. Toda ker ji preti nevarnost, da ji zaloge poidejo hitreje, kot pa jih bo nadomeščal dovoz, je uvedla nadaljne restrikcije. V sredi februarja so hoteli v Angliji dobili ukaz, da jim bo od 11. marca dalje dovoljeno kupovati samo 60 odstotkov mesnin od prejšnje regularne kvote. Torej bodo njihovi gosti prikrajšani za 40 odstotkov mesnin in najbrže za ostalih 60 pa morali plačati več kot prej za popolno porcijo.

Povračanja v London

Po napovedi vojne Nemčiji se je iz Londona na kritisk vlade izselilo na deželo blizu dva milijona žensk in otrok, da se ognje nevarnosti napada iz zraka. Ker Hitler ni izvršil svoje grožnje, so se začeli begunci po par mesecih odsotnosti vračati na svoje domove v London. Povrnčlo se jih je že nad 50 odstotkov.

Palandech's Yugoslav-American Radio Broadcast

every Saturday, 3 to 4 P. M. Station WHIP, 1480 kilocycles.

(First Station on your dial.)

MILLER'S CAFE
5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kozjaka. — Fina postrežba. Dobra godba.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.
Parkview Laundry Co.
FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172-7178
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

PREIREDBE KLUBOV J. S. Z.

MAREC
MILWAUKEE, WIS. — Shod in kartina zabava kluba št. 37 JSZ v nedeljo 10. marca v dvorani SST.

WAUKEGAN, ILL. — Kartina zabava kluba št. 45 JSZ v soboto večer 9. marca v spodnjih prostorih SND.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 31. marca v dvorani SNPJ.

GIRARD, O. — Konferenca Prosvetne matice za severni Ohio v nedeljo 31. marca v Avon Parku v Girardu.

APRIL
CLEVELAND, O. — Pomladanski koncert soc. Zarje v nedeljo 7. aprila v SND na St. Clair Ave.

BRIDGEPORT, O. — Majska prireditve kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 27. aprila v društveni dvorani.

DETROIT, MICH. — Majsko proslavo ir. slavje 35-letnice Proletarca priredi klub št. 114 JSZ v soboto 4. maja.

SPRINGFIELD, ILL. — Majska proslava kluba št. 47 JSZ v nedeljo 5. maja popoldne v Slovenskem domu.

BARTON, O. — Konferenca Prosvetne matice in JSZ za vzhodni Ohio in W. Va. v nedeljo 26. maja ob 10. dop. na farmi s. J. Skoffa v Bartonu.

WEST ALLIS, WIS. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice za Illinois in Wisconsin meseca maja.

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 30. junija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

STRABANE, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 30. junija v dvorani društva št. 138 SNPJ.

STRABANE, PA. — Piknik konference klubov JSZ in Prosvetne matice za zap. Pennsylvanijo v nedeljo 30. junija na Drenikovih prostorih.

JULIJ
CLEVELAND, O. — Slavje 30-letnice kluba št. 27 JSZ in piknik soc. Zarje v nedeljo 14. julija na farmi federacije SNPJ.

AGUST
STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 18. avgusta na Drenikovih prostorih.

OKTOBER
CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani SNPJ.

NOVEMBER
CLEVELAND, O. Na Zahvalni dan v četrtek 21. novembra koncert soc. Zarje v SND, St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER
CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v Masonic Temple, 23rd St. in Millard Ave.

1941.
MAREC
CHICAGO, ILL. — Priredba v korist Proletarca v nedeljo 2. marca v dvorani SNPJ.

APRIL
CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ.

Ste Ameriški družinski koledar že naročili?

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00-4:00; 7:00-8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Naročnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicevo \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Naslov za list in tajništvo je:
2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

KSKJ MORDA USTANOVI TISKARNO

Med slovenskimi in drugimi podpornimi organizacijami, posebno med onimi, ki jih tvorijo tujerodci, je živahna tekma za ohranitev in napredovanje.

V Glasilu KSKJ z dne 7. in 14. februarja je zapisnik seje glavnega odbora ter finančna poročila. Članov ima v obeh oddelkih 36,637. Dočim oddelk odraslih, kot pravijo poročila, napreduje, mladinski zaostaja. Zato se bo kampanja zanj nadaljevala tudi v tem letu. Gl. tajnik Jos. Zalar je poročal, da je imela KSKJ dne 31. dec. v oddelku odraslih \$4,251,439.30 imovine, ali nad \$100,000 več kot v pričetku leta.

Navaža v skupnih številkah tudi izgube, ki jih je KSKJ utrpela v minulem letu. Na primer, pri prodaji hiš je imela lani nad \$15,000 izgube, pri prodaji in refinanciranju obveznic nad \$47,000, znižana knjižna vrednost posestev znaša \$7,320 in znižana knjižna vrednost obveznic blizu \$40,000.

Vzlic tem izgubam smatra tajnik Zalar in ostali odborniki, da je finančno K. S. K. J. na dobri podlagi. Njeno glasilo oznanja, da se je solventnost KSKJ zvišala na 122.55%.

Na urgriranje zavarovalniškega oddelka države Illinois mora KSKJ likvidirati svoja posojila cenkvam. Kolikšne so bile v njih izgube dosedaj, zapisnik ne pojasni. Kar jih je bilo lani, ako sploh kaj, so vključene nedvomno v prej navedenih izgubah, toda glavne pridejo v procesu likvidacije. Par tisoč dolarjev izgube izkazuje z znižanjem knjižne vrednosti tudi mladinski sklad, ki ima \$202,912.84 imovine.

Ze dalj časa se v KSKJ agitira za ustanovitev lastne tiskarne. Novo jednotno poslovanje v Jolietu, ki je bilo otvorjeno lani, ima pritiskje zgrajeno namenoma za tiskarno. Pogodba glasila KSKJ s tiskarno Ameriške Domovine v Clevelan-

du poteče letos. Mnogi predlogu za lastno tiskarno nasprotujejo vsled bojazni, da bo KSKJ imela z njo višje stroške kakor pa jih ima v privatni tiskarni. Drugi argumentirajo, da je z agitacijskega vidika boljše ako glasilo ostane v Clevelandu namesto, da se preseli v Joliet. V kolikor razvidno iz sentimenta do sedaj, je večji za ustanovitev lastne tiskarne, kakor pa da ostane po starem. Izvolili so za sestavo proračuna tiskarne poseben odbor, ki bo poročal na juljski seji.

Duhovni vodja jolietski župnik M. J. Butala je poročal, da se člani večinoma ravnaajo po določbi pravil, ki zapoveduje vsakemu članu opraviti spoved vaaj enkrat v letu in to v velikonočnem času. Kaj je govoril glede izpolnjevanja prisilne spovedi na seji, je iz zapisnika težko uganiti, a brčkone je tako optimistično kakor je napisal zapisnikar Ivan Zupan, ali morda za javnost Rev. Butala sam. Med vsticami je razbrati le, da mnogo članov zanemarja "velikonočno dolžnost" in tudi nekaj društev v celoti.

Urednik-upravnik glasila J. Zupan se je pohvalil z dohodki na oglaših. Dejal je, da je glasilo prineslo jednott v teku leta \$1,633 čistega prebitka.

Odbor je na pismo Slov. narodnega muzeja v Clevelandu sklenil, da se prošnji ugodi, odklonil pa je prošnjo Zvonka Novaka za finančno pomoč pri založništvu njegovega besednjaka, češ, da mu pravila tega ne dovoljujejo. Lahko mu pomaga le z oglaševalno v glasilu.

Takoj nato je v zapisniku, da je isti odbor na isti seji dal pomoč šolskim sestram v Leomontu. Daroval jim je \$100, vsoto pa so označili kot izdatek v "oglaševalno svrho".

Sklenili so sistematizirati tudi pošiljanje jednotlivih odborov in v svrho agitacije po naselbinah in pričetki z novo kampanjo.

S. P. National Convention

How far our country has swung toward a revival of the days of 1917 when thousands of American lives were fed into the Allied war machine in the interest of imperialism can be seen in the three-quarter mile long pier of the Central and Hudson River railway at Weehauken, N. J., and many other shipping centers along the Eastern coast, jammed with packing cases and crates loaded with war materials waiting for shipment to foreign countries.

It is a matter of common knowledge that American capital invested in foreign countries, most of which was in war materials, drew us into the last war. Defeat for the Allied countries in which American capital was heavily invested, would have spelled total loss for American capitalists' investments, hence drumming up of the war spirit, which ended in our great sacrifice supposedly in the name of democracy.

Today the world is again in convulsions which, as in 1917, once more threaten to strangle our civilization. Twenty-three years after we entered a war ostensibly to "Save the World for Democracy," the very word "Democracy" is rapidly being reduced to a mockery by the ruling class over most of the surface of the earth. But not so in the minds of the people.

Again we can see all around us identical conditions which preceded the gory, absurd blood bath which plunged half the world into darkness.

Organized labor must demonstrate its solidarity on the war issue. Such groups as the Keep America Out of War committee must be popularized and strengthened. Now, immediately, our efforts must be centered on the war issue and on the innumerable problems confronting us at home. Unemployment, poverty, mass insecurity, war, civil liberties, sharecroppers, decent housing, and a host of other sore spots plaguing the American people.

The Socialist Party National Convention will be held in Washington, D. C., April 6-8.

As the political party of the working class, it is the only party which has consistently fought for the betterment of the workers.

At this convention, we must redouble our efforts in face of the tremendous work that is to be done. No time offers such an opportunity as a presidential campaign year. The 1940 campaign, as all Socialist campaigns in the past, will be against unemployment and insecurity, to keep America out of war, and for a warless world.

As Norman Thomas said recently, "In a year of crisis, it will be a great calamity if voters are left without even information that there is a Socialist program for domestic affairs and for foreign affairs, in which hope is to be found."

In these turbulent times when the causes of righteousness, humanitarianism and brotherhood are being so sorely pressed by unscrupulous war mongers and profiteers, it is more urgent than ever that the Socialist program be brought fully to the attention of the people. It is doubly urgent when we take into consideration the fact that Roosevelt and the New Deal completely dominate the political scene, purposely withholding as long as possible third term intentions so as to keep a third party out of the picture. While on the other hand, the bitter division among the workers and their own inter-union wars makes it practically out of the question this year to organize a nationwide Farmer-Labor Party for which many have been hoping and working.

Your Rights Under The Unemployment Compensation Act

1. Your rights depend on your state law. The local employment office can tell you the chief provisions of your law as it affects your benefits.

2. All state laws have certain common characteristics, but differ in the detailed provisions.

Eligibility for Benefits

In general, every state requires that before benefits can be paid, a worker must have had a certain amount of earnings within a given "base period," usually a year in length. The earnings may be a flat sum or a sum related to the size of the benefits that will be paid.

Size of Benefits and Length of Time They Are Paid

The amount and number of weeks benefits will be paid in most states depends on the size of the worker's earnings during the base period. The weekly benefit is expected to be about half the worker's usual wage but may be less when he has been employed irregularly.

The greatest number of weeks during which benefits will be paid is usually not more than 16. A few states have a longer maximum period. A few states pay benefits for a full 16-week period to all eligible unemployed workers. In most states, however, the number of weeks for bene-

fits depends on past earnings and will be less than 16 for the majority of workers.

Waiting Period After Registration

Every state requires a "waiting period" of two or more weeks before the first week in which benefits are payable after the worker registers his unemployment. For this reason it is important to register promptly in order that the period without benefits may be kept as short as possible.

Some Conditions Delaying or Destroying Benefit Rights

When a worker is unemployed for certain reasons he cannot get benefits. The most usual reasons are unemployment due to a labor dispute in the plant, to his discharge for misconduct or to his leaving his job voluntarily. There is a big difference between states in fixing the conditions under which a worker's benefit rights are delayed or cut off.

It is important that you know the particular rules that must be met in your state law if your claim for benefits is denied, so that you can enter an appeal if you have good grounds for it. The union social security committee or business agent can help you.

A SAD OCCASION

We hope everybody will be properly sorrowful at the demise of two noted, not to say notorious organizations last month. One was the League for Peace and Democracy; the other, The Friends of the Soviet Union. The Peace League found there was no longer any need for its services ever since Hitler brought peace to Poland and Stalin democracy to Finland. The Friends of the Soviet Union gave up the ghost when both members were dropped for non-payment of dues.

A pendulum stabilizing device for miniature airplanes has been invented by a resident of Warrensburg, N. Y.

ESSENTIALS FOR YOUR READING LIST

The Case for Socialism

By Fred Henderson

In clear, concise terms, the author states the fundamentals of Socialism, and then answers with detailed analysis and strict logic the main objections as advanced by leading anti-Socialist thinkers, writers, and speakers.

Price 25 cents
Order from PROLETAREC
2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

JUBILEE CELEBRATION A HUGE SUCCESS

CHICAGO.—Skies clouded ominously, it became dark and foggy, the bars ceased to sing, and when the rains came. That was Saturday afternoon and continued throughout the night preceding the day of Proletarec's 35th Anniversary Celebration.

But, when Sunday morning dawned, after a very stormy night which caused us infinite anxiety, the raging elements grew calmer and it began to appear once again suitable for people to venture forth from under shelter.

And they did. In fact, when the curtain went up for the opening number of our program, more people could hardly be squeezed into the SNPJ hall, and certainly they could not be seated.

More than fifty people from out of the city were in the audience. The largest group, over thirty, coming from Waukegan in a special bus. Springfield, La Salle, Oglesby, and Milwaukee were represented, as were closer sections like Cicero, Lyons, Clarendon Hills, Pullman and South Chicago.

Comment on the program itself will be withheld until next week when time and space will permit doing it the full justice it deserves. We can add at this time only that it was an appropriate program in every respect, excellently prepared and presented, and from every indication we were able to observe, very well received. Certainly there was no lack of applause, and a high spirit prevailed throughout the afternoon, evening, and late into the wee hours of the morning.

At this time, we wish to express our sincere appreciation to all those who so industriously applied themselves and kept the whole affair moving along smoothly.

"ZARJA" ROUND-TABLE DISCUSSIONS

Cleveland, Ohio—"The Sharecropper Situation," "The Cost and Uselessness of Wars—Past and Present," "The Economic Order of the United States"—all these have been subjects of round table discussions conducted by the younger members of Socialist "Zarja."

In our last discussion "War in China" was the subject. The following are some of the important facts which were emphasized by the speakers:

China has long fought for its independence and the rights to raise its head high among the powers of Europe and Asia. However, the seething mass of some 400,000,000 within this great, undeveloped country had constantly to suppress inner turmoil. The Chinese people fought: among themselves, state against state, dynasty against dynasty, and Communists against Nationalists.

Now the Chinese have formed a government which is endeavoring to unite the various factions of this great country to oppose a common foe, a power-hungry aggressor seeking in China a chance to become self sufficient, a totalitarian power which seeks to annihilate a race as old as civilization itself.

Japan, an industrial nation, is using as an excuse for her invasion of China, the over-population of her island territories. Japan is a war machine backed by the capitalistic powers of Europe, America, and the rest of the world. She is a country deceived by her own leaders, yet masses of Japan are being successfully misled into believing that her cause in China is a righteous one.

Andrew Elerslich.

Announcement Of The Social Security Board

A radio program entitled "Pleasantdale Folks" has been prepared by the Social Security Board to show how the Social Security Act works. It is a series of human interest stories which will be broadcast over stations in all parts of the country in the near future.

These stories have been dramatized. There are 13 of them, each 15 minutes long, and professional actors play the parts of Joe Johnson, a mechanic, his family, and other Pleasantdale folks. In the lives of this community each of five social security programs—unemployment insurance, old-age and survivors insurance, aid to the needy old people, to dependent children, and to the needy blind—comes in to action and is explained.

We suggest that union members and their families tune in. The nearest Social Security Board field office can tell you when "Pleasantdale Folks" will be on the air. Cordially yours, M. H. Hedges, Chief, Labor Information Division.

Prize Remark

Vernon Bartlett, the British journalist whose cynical remark has been translated into almost every language, said:

"I shall believe there is peace in Europe when Franco's widow tells Stalin on his death-bed that Mussolini was assassinated while attending Hitler's funeral."

Will The Free School System Be Crippled

N. Y. Chamber of Commerce in Amazing Document, Argues, That Semi-Literacy Is Good Enough for Children of Common People

By JAMES ONEAL, Editor, The New Leader

When Sinclair Lewis portrayed George F. Babbitt in the role of determining the merits of popular education by the kind of plumbing installed in school buildings and quoted him as saying that "there's a whole lot of valuable time lost even at the U., studying poetry and French and subjects that never brought anybody a cent," his readers roared with laughter.

Babbitt was published in 1922 and two years later a New York publisher brought out a small volume by Julius H. Barnes, president of the U. S. Chamber of Commerce, in which he discussed "The Genius of American Business" in terms suggestive of Babbittology.

The author declared that it was significant that the United States "consumes approximately one-half of the news print of the world, signifying the general spread of information and knowledge."

It is typical of many members of big corporations and banks to worship bulk rather than quality. Barnes' estimate of general education was based upon the number of tons of wood pulp manufactured into paper just as some millionaires have been known to purchase art by the carload on the assumption that the larger quantity the better would they qualify as art critics.

Stupid as this point of view is, it is not dangerous to our educational system. It is when the owners of capital and finance attempt to direct or control popular education that they endanger the school-system by seeking to transform schools into factories for the production of numbskulls. We are facing this danger now in the State of New York.

Labor Agitated for Free Schools

Popular public education in the United States is now about a century old and its establishment is primarily due to the agitation of the early labor movement. Before the system of tax-supported schools began a century ago, rural and urban workers' children had little opportunity to get an education. Parents could not afford the cost of tuition at private schools and the "public" schools were so few and so poorly equipped that the "education" obtained was a mockery.

Moreover, a social stigma was attached to attendance at such institutions as parents were generally required to declare that they were paupers before sending their children to these schools. The ruling property cliques of that period held that an adequate education of its citizens was not an obligation of society and that children of parents who could not afford the expense of sending their brood to private institutions were not entitled to a general education.

This century-old point of view is now being revived by the New York Chamber of Commerce in a report submitted by a special committee of that organization! In the name of "economy" the Chamber not only approves the drastic reductions made in the educational budget but urges more reductions.

The report itself lacks consistency and is contradictory in its reasoning but the authors are frank in their willingness to consign many children to semi-illiteracy in order to reduce taxes of the big property owners represented by the Chamber. They also unwittingly recommended an educational policy that has its counterpart in Nazi Germany.

Two paragraphs in the report are typical of the Chamber's reasoning. I quote:

By and large, States are not preserved and strengthened by culture or education or knowledge. They stand on character, morals and physical well-being.

"A review of history indicates that as culture rises, morals and physical well-being go down and that often the destruction or disintegration of the state has followed."

An Anti-Democratic Philosophy

In a certain analysis of these amazing statements the Teachers Guild declares them to be a "degrading view of culture." The Chamber's view recalls the statement of a prominent Nazi in Germany who declared that when he heard the word "culture" he always reached for his gun.

Moreover, one wonders just what phrase of history convinced the Chamber's committee that as culture rises society and the state disintegrate. This view has no basis in history and no competent historian will approve it but it is possible, as the Teachers Guild suggests, that the committee members "may now be disclosing a basic philosophy for which they are striving to gain acceptance."

If so, this new philosophy of our ruling Babbitts is quite in contrast with one phase of the history of their class in this state. In the 20's and 30's of the past century their aristocratic ancestors opposed the extension of the suffrage to all male adults on the ground that the latter were not culturally fit to exercise the franchise.

With competent adult suffrage now a fact, and the cultural level of the state higher than at any time in our history, the Chamber speaks with a contempt for general culture that reminds us of Fascist Italy and Nazi Germany.

"Is it not true," asks the Teachers Guild, "that by virtue of our advances in culture the Nazi regime itself is recognized today as a striking reversion to an outmoded philosophy, whose only chance of temporary survival is by means of militarized force?"

The question is important but it is also necessary to ask the big owners of industrial and finance capital affiliated with the Chamber, are you afraid of the popular enlightenment which the public schools afford? Are you afraid that the knowledge the masses get there may be further enriched by experience and association with their class so that your power will ultimately pass into their hands?

It appears that the answer to these questions is YES.

To Read and Figure, But Not to Think

The Chamber committee goes on to a cautious and qualified support of a low level of literacy for children of parents who are slow to learn. In a shamefaced way the committee declares that we should decide "between the amount of education it requires to kill illiteracy and the amount of education we give beyond that point. . . . The state must endeavor to carry all the youngsters up to that point, but beyond that point youngsters will do better if they have to put up a real fight to go on, and beyond that point it is a fair question whether the state should bear all the expense or whether parents who are amply able to educate their own

YOUTH OF 1940 LOOKING FOR A BETTER SYSTEM

Present Rising Generation Sees No Hope in Economy Which Breeds Unemployment And War

By SCOTT NEARING

Delegates to the American Youth Congress, which recently held a spectacular session in Washington, have about 45 years ahead of them. They were born around 1920. They should live to around 1985. Octogenarians among them will see A. D. 2001.

What kind of a world will these young people live in?

Quite obviously it will not be the world of Chamberlain, Daladier and Roosevelt. That world, which spent \$3,800,000,000 on military preparations in 1932, \$17,600,000,000 in 1938, and plunged itself into a new orgy of slaughter and destruction in September, 1939, is destroying itself as rapidly as human ingenuity and skill, equipped with machinery and powered by steam, gas and electricity, can accomplish that result.

Men and women in their middle fifties or early sixties may perhaps be justified in standing by the present social order and dying with it, especially if they enjoy more than their share of its good things. But no boy or girl in the late teens or early twenties, who has a normal quota of brains and common sense, can possibly take such a stand.

Must Build New System

Young people who know on which side their bread is buttered have but three legitimate social preoccupations in 1940: (1) How can the present dying social order, with its horrible infections of hunger, insecurity and war, be most speedily and painlessly put out of its misery; (2) How can a better social order most effectively be submitted for the old one; (3) What should be the nature of the new social order?

Let Mr. Roosevelt scold if he will. Let Mr. Dies denounce; let the FBI investigate; let the Department of Justice indict and the federal courts condemn. These forces are all concerned with the preservation of things as they are.

Youngsters should pay for it. "In not carrying students too far and in having parents who are able to do so pay the cost of all education beyond illiteracy, is found a means of reducing the cost."

The committee thus assumes in this shocking recommendation that the parents of children who are slow in advancing from one grade to another will be able to incur the expense of educating them. The fact is that most sluggish children come from poor and unemployed families, or families with very small incomes. Many of these children are ill-fed and ill-housed, and some are suffering from malnutrition. They will be the victims of the class discrimination proposed by the Chamber.

Moreover, the proposal to introduce such class distinction in the schools runs counter to the philosophy of democratic education.

It would be a partial reversion to the period of a century ago when poor families were stigmatized as paupers. It would humiliate many thousands of working class families; for machinery would have to be set up in schools to decide which children are economic pariahs not to be educated beyond "the point of illiteracy."

The Truly Educated Aren't Fascists

Readers will note that the New York Babbitts emphasize the importance of "reducing the cost" of education. They would scuttle popular education as far as possible at the expense of the children of working class families, their primary concern being to save their own dollars, not to prepare all children to fit themselves for a place in society.

This is cowardly, brutal, and shortsighted. It is stupid even from the point of view of the economic interests of the capitalists and bankers who accept this report. It is a notorious fact that the Fascism that has conscripted the capitalists and bankers of Germany has its shock troops in the semi-literate and criminal elements of the population. Persons with a fairly high level of culture are not inclined to adopt the ideology of the totalitarian state.

Fortunately, not only the Teachers Guild but the New York State Federation of Labor is pledged to fight the reactionary aims of the Chamber. The Federation notes "with alarm the inroads being made upon public education under the guise of economy" and it "serves notice upon tax reductionists that it will not permit the legitimate need for economy to be used as a pretext for destroying the educational progress which has taken 5 generations to achieve."

The Chamber's report is one of the most reactionary and dangerous documents that has been adopted by big owners of capital in many decades and it is necessary to exercise the utmost vigilance to see that they do not have their way in undermining the school system of the state and that our educational facilities shall not be denied to any children because of the destitution of their parents.

The flood of social change now engulfing the world will have swept the old social order into oblivion long before 1985. Youth today should be devoting its time and its energy to clearing away the wreckage of the old world order and laying the foundations and beginning the construction of the new.

The Youth Congress has won its first hard battle. It has stood its ground and refused to surrender to economic privilege and political reaction. Now for the next step—the strong offensive: forward toward 1985 and a cooperative world of peace, security, order, freedom and human decency.

CONSUMER'S NOTES

A Column of Useful Household Information

Pork Should Be Thoroughly Cooked

Did you ever hear of Trichinella spiralis? If you haven't, you should. Trichinella spiralis is a tiny parasite, so small it is visible only under the microscope, that lives in uncooked pork and when eaten may cause a disease known as trichinosis, informs the Consumers' Guide, publication of the Consumers' Council Division of the Department of Agriculture.

Only a very few hogs are infested with the parasites and even these infested hogs present no danger if their meat is thoroughly cooked.

The thing for the housewife to remember is to cook all pork and pork products until they are well done. Well-cooked pork need worry no one.

Certain pork products of the kind customarily eaten without cooking undergo a process in Federally-inspected establishments which destroys the trichinae. Prime lard for pork buyers—in fact for buyers of every kind of fresh meat—is to look for the round purple stamp that shows the meat has been inspected by the Federal Government, and to insist that all pork products, especially of the kind that are eaten without additional cooking, carry the round purple stamp indicating Federal inspection or a State or city stamp symbolizing equally thorough inspection. But remember that this stamp on uncooked pork does not mean the meat is free of the parasite. Your best guarantee here is to cook the meat thoroughly.

The Bureau of Home Economics suggests these rules to test doneness in chops and loin roasts: Make a small incision next to the bone as well as in the thicker part of the meat. In the case of hams a meat thermometer stuck into the thickest part of the meat will tell when the meat is well done. Lacking a thermometer, consumers are advised to cook hams and other large cuts of pork thirty minutes to the pound. Frozen meat, the experts add, takes even longer to cook than the unfrozen variety.

Increase The Life Of Your Rug

You can add to the life line of your rug if you shift it around every half year or so.

Laying a rug on the floor and leaving it in the same position forever after may soon give you a rug that is as good as new in some spots and worn to the floor in others. Obviously the amount of "traffic" on the rug is heavy at entrances, or near a dining table, or around a chair that is the family favorite. Soon, in these places, the pile begins to crush or streak, and it isn't very long before wear begins to show.

To avoid this, "balance" the wear on the rug by shifting it around every 6 months so that all sections of the rug have a turn at the more traveled part of the room. In this way, you may get many more years of wear out of the rug.

The secret of success in conversation is to be able to disagree without being disagreeable.

Swedish labor has given tangible proof of its sympathy with Finland. The largest single contribution to the 20 million dollar fund raised by Swedes to help Finland fight Russia came from the Swedish Confederation of Labor.

READ

AN AMERICAN ADVENTURE 'N UNDERSTANDING

My America

By LOUIS ADAMIC

Price \$3.75

Order from PROLETAREC

2301 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

NOTHING DOING!

